

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
2020. OKTÓBER

b o n u m

PUBLICUM

Láthatóvá válni
a nemzetközi
térben

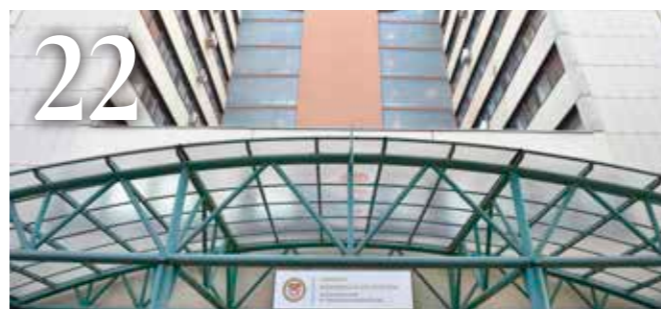
Gőzerővel
pörög
a haderőreform

VITÉZY DÁVID

A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS AZ EGYETLEN
VALÓS ALTERNATÍVA

Megújult környezetben várja vásárlóit az NKE Könyvesbolt!

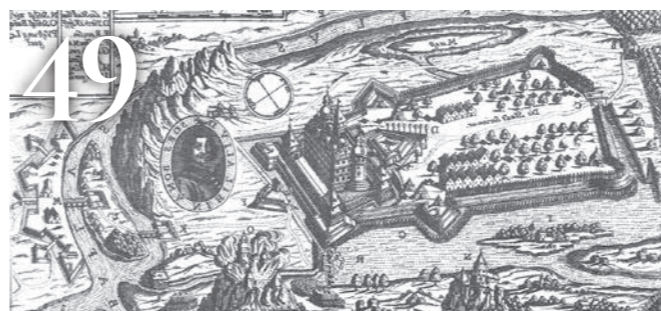
Az Oktatási Központ étterme előtt található jegyzetboltban az egyetemi tudományos folyóiratokból, tankönyvekből, lexikonokból, kiadványokból válogathat.

Tovább folytatódik a campusfejlesztés

Rugalmas szabályozás a távmunkára

Zrínyi 400

ÚJ PROGRAMOKKAL INDULT A TANÉV

Bár a koronavírus-járvány továbbra is beárnyékolja mindennapjainkat, az ország a második hullám idején nem állt le úgy, mint tavasszal. Ennek érthetően elsősorban gazdasági okai vannak, de nyilvánvalóan pszichésen is nehezen bírta a lakosság a bezártságot. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen is beindult az élet, s bár a járványügyi intézkedések miatt ez a tanév se lesz olyan, mint korábban, cikkünkben szép számmal olvashatnak újdonságokról az intézmény képzési kínálatában. A járvány számos korábbi szokást alakít át, így van ez a munka világában is. Ma már kormányzati szándék a távmunka megreformálása, amiről külön összeállítást közöl lapunk. Elég grandiózusak azok a tervek, amelyek Budapest és agglomerációjának közlekedését próbálják modernizálni. A folyamat sikerének egyik személyi biztosítéka lehet a nemrég alakult Budapesti Fejlesztési Központ vezetője, Vitézy Dávid, akivel a Szignatúra rovatunkba készült nagyinterjú. Jelentős fejlesztésekbe fogott a Magyar Honvédség is, ahol a technikai modernizáció mellett a humán oldalról sem feledkeztek meg. A lehetőségekhez képest zajlanak tehát az események az országban és a NKE-n is, és reméljük, hogy a vírus elleni vakcina minél előbbi előállításával akár már jövőre visszatérhet életünk a normál kerékvágásba.

Szőr Ádám
felelős szerkesztő

TARTALOM 2020. OKTÓBER

02	MOZAIK	24	LÁTHATÓVÁ VÁLNI A NEMZETKÖZI TÉR BEN	39	GŐZERŐVEL PÖRÖG A HADERŐFEJLESZTÉS
06	A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS AZ EGYETLEN VALÓS ALTERNATÍVA	27	RUGALMAS SZABÁLYOZÁS A TÁVMUNKÁRA	41	BUKIK VAGY MARAD EURÓPA UTOLSÓ DIKTATÚRÁJA?
11	RENDAHAGYÓ TANÉVKEZDÉS	30	MÉDIAMUNKÁSOKAT IS KÉPEZNEK AZ NKE-N	44	ERŐS LAP A TUDOMÁNYOS PAKLIBAN
14	DIPLOMÁVAL ÉS KARDDAL A KÉZ BEN	32	BŰNMEGELŐZÉS ÉPÍTÉSZE TI ESZKÖZÖKKEL	46	EGYSZER HASZNÁLATOS MŰANYAGOK STOP
16	ÚJ TANÉV ÚJ KÉPZÉSEKKEL	34	HALÁLÓS „BIKA”	49	ZRÍNYI 400
18	UNIKÁLIS PROGRAMOK A NEMZETKÖZI KARRIERÉRT	36	MEGKEZDŐDÖTT A MAGYAR HONVÉDSÉG TRANSZFORMÁCIÓJA	52	70 ÉVE KEZDŐDTEK A HORTOBÁGYI KITELEPÍTÉSEK
20	A 70 ÉVES BLASKÓ BÉLÁT KÖSZÖNTÖTTÉK			55	POKET
22	TOVÁBB FOLYTOTÓDIK A CAMPUSFEJLESZTÉS			56	EGY KIS KÍNA BUDAPESTEN

www.ludovika.hu
Ludovika Egyetemi Kiadó

NKE Könyvesbolt

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82. • Tel.: 06-1-432-90-00/20-444 • E-mail: vasarlas@ludovika.hu
Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig: 7.30 – 16.00-ig, pénteken: 7.30 – 13.30-ig

A járványhelyzetre való tekintettel kérjük a maszk viselését, a kihelyezett kézfertőtlenítő használatát!

AMERIKAI VIZEKRE SEGÍTHET AZ ÚJABB EGYÜTTMŰKÖDÉS

Tudományos célok elősegítése érdekében kötött hivatalos együttműködést a The Hungary Initiatives Foundation (HIF) és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE). A két szervezet között már létezik kapcsolat, ezúttal ennek kiterjesztéséről írt alá megállapodást Koltay András rektor és Anna Smith Lacey, a szervezet ügyvezetője. A Hungary Initiatives Foundation egy washingtoni székhelyű, független nonprofit szervezet, amely amellel kötelezte el magát, hogy erősítse Magyarországot és az Amerikai Egyesült Államok közötti együttműködést és megértést. A mostani együttműködés hallgatók, oktatók, kutatók cseréjére irányul a két intézmény között, de szakmai tapasztalatcsere, közös ösztöndíjprogramok megvalósítása is szerepel a tervek között.

KÜLÜGYI KLUB AZ NKE-N

Oroszország geopolitikai helyzetéről volt szó a Magyar Diplomáciai Akadémia Diplomataképző Program Külügyi Klubja rendezvénysorozatának első állomásán. A Külügyi Klub jó lehetőség a résztvevőknek, hogy a tantermekből kilépve, informálisabb keretek között, közösen gondolkodhassanak aktuális külpolitikai és külgazdasági kérdésekről, és cserélhessenek eszmét kiemelkedő közéleti és szakmai vendégekkel. A rendezvénysorozat első alkalmán Sztáray Péter, a Külgazdasági és Külügyminisztérium biztonságpolitikáért felelős államtitkára, Ilyash György, a Külügyi és Külgazdasági Intézet kutatója és Deák András György, az NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének kutatója voltak a beszélgetés résztvevői. A Mártonffy Balázs NKE-s oktató moderálásával zajló diskurzuson szó volt a fehéroroszországi helyzetről, az Oroszországgal szembeni gazdasági szankciók hatékonyságáról és az orosz beavatkozás lehetőségéről az amerikai elnökválasztás kapcsán.

TRIANON 100 A LUDOVIKA SZABADEGYETEMEN

Megkezdődött a Ludovika Szabadegyetem őszi szemesztere. Az első előadáson Hatos Pál történész, a Közép-Európa Kutatóintézet vezetője beszélt a boldog békeidők és az első világháború jelentette összeomlás sokkoló pillanatairól. B. Szabó János pedig arról szólt, hogy a mohácsi vész után is sikerült Magyarország történelmi egységét visszaállítani, ez az a remény, amely Trianon után is élt, és lehetett rá hivatkozni. Egy újabb előadáson Pálffy Géza történész azt mondta: Magyarországot „tragikus területvesztés” érte a 16. században, Mohács után örökre elvesztett önálló középhatalmi szerepünk, ezért nevezhető ez a korszak az első Trianonnak. Hermann Róbert pedig arról beszélt, hogy etnikai viszályok sora terhelte az 1848–49-es forradalom és szabadságharc Magyarországot, amelynek történései között Trianon előzményeit is megtaláljuk.

ÖSSZDOLGOZÓI ÉRTEKEZLET AZ ÁNTK-N

„A mi célunk az, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem minél erősebb legyen, s minél inkább be tudja járni azt a pályát, amely a 2012-es alapításkor is megfogalmazódott” – mondta Orbán Balázs, a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar összdolgozói értekezletén. A miniszterhelyettes szerint az egyetem egyre vonzóbbá válik a fiatalok számára, „aki ide jön, az a köz szolgálatára szerződik, s nem egy szakmát, egy egyetemi képzést, hanem egy hivatást választ”. Koltay András rektor arra kérte a kar oktatóit, kutatóit, hogy éljenek az egyetem által biztosított publikációs lehetőségekkel. Az összdolgozói értekezleten számos elismerést is átadtak. A Magyar Zoltán-émlékremet Budai Balázs egyetemi docens, a Lőrincz Lajos-émlékgyűjtő Kis Norbert fejlesztési rektorhelyettes, a kar korábbi dékánja vehette át. Batthyány Kázmér-émlékolt ezüst fokozat elismerést kapott Koller Boglárka nemzetközi rektorhelyettes, az arany fokozatú kitüntetést pedig Bába Iván oktató érdemelte ki. A kari vezetés döntése nyomán többen is részesültek Pro Publico Bono, Kari Tanácsi Dicsérő Oklevél és Dékáni Dicsérő Oklevél elismerésben.

LUDOVIKA NAGYKÖVETI FÓRUM: EGYÜTT EURÓPA TALPRA ÁLLÁSÁÉRT

Az Európai Unió Tanácsának elnökségét július óta betöltő Németország budapesti nagykövete, Johannes Haindl volt a vendége a Nemzeti Közszolgálati Egyetem idei első Ludovika Nagyköveti Fórumának. A nemrég kinevezett diplomata az uniós elnökség tervei mellett szót a német-magyar kapcsolatokról, a koronavírus elleni küzdelemről, de Európa megerősítésének tervéről is. Az előadásokat követő panelbeszélgetésen Pröhle Gergely, a Stratégiai Tanulmányok Intézet igazgatója beszélt a német-magyar kapcsolatok alakulásáról, valamint arról, hogy a stratégiai döntéseken túl fontos szerepet játszanak érzelmi megfontolások is a két állam közti kapcsolat alakulásában. A beszélgetés másik résztvevője, Hettyey András a német-magyar kapcsolatok történetére, illetve a kritikus történelemszemléletre hívta fel a figyelmet.

LUDOVIKÁS ÉLETUTAK: KIÁLLÍTÁS A LIPTÁK-FIVÉREKRŐL

Egy egykori ludovikás testvérpár, Lipták Aurél ezredes és Lipták János százados életébe enged bepillantást az a kiállítás, amely a Főépület földszinti Egyetemtörténeti Kiállítóterében nyílt. A tárlat a Ludovikás életutak sorozat újabb darabja. A megnyitón Padányi József vezérőrnagy a ludovikás helytállásról beszélt. Mint elmondta: a Főépület falai között számos tisztjelölt készült hivatására, sokan életüket adták azért, hogy a haza fönmaradjon. „Nekünk pedig kötelességünk emlékezni rájuk és továbbvinni a ludovikás hagyományokat” – hangsúlyozta a Ludovika Történeti Kutatóműhely vezetője. Lipták Aurél ezredes a doni ütközetben mint zászlóaljparancsnok harcolt, az akkor még századosként szolgáló tisztnek igen nagy szerepe volt abban, hogy a III. hadtest részei sikeresen visszavonulhattak. Lipták János százados a Budapest védelmében folytatott súlyos harcokban halt hősi halált 1944. november 13-án Gyálszőlőn. A kiállítás munkanapokon 9-16 óráig látogatható.

LÁTVÁNYOS SPORTÁGAK, ÉLÉNK RITMUSOK – NYÍLT NAP AZ NKE SE-NÉL

szíteni az alapttechnikákra, sportági mozgásokra a tagokat. Ebben a nehéz időszakban fontos felelősen viselkedni. „A rendszeres sportolás a legjobb immunerősítő, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) ajánlásának megfelelő, legalább napi 60 perc testmozgás javasolt” – foglalta össze a nyílt nap üzenetét Várhegyi Katalin, sportszakmai vezető.

Karneváli hangulat, vérpezsdítő zene, magyar fejlesztésű mozgásforma, különleges öltözékek és harci szellem – a salától, a vívástól, a dzsúdótól és a kendőn át látványos nyílt napon mutatta be választható sportágait a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Sportegyesülete. Az NKE SE élete a tavaszi lezárásokat követően, májustól tíz sportág edzései-vel indult meg. A nyílt edzések tartása egy felhívás mindenkinek, hogy nem kell félni attól, hogy egy edzésen részt vegyünk vagy csatlakozunk az egyesülethez, mert külön NKE SE szabályokat követnek a sportágak, és ahol testi kontakt szükséges, a szakemberek bebizonyítják, hogy anélkül is lehet gyakorolni, felké-

BRIT EGYETEMMEL SZERVEZETT ONLINE KONFERENCIÁT AZ NKE

Keresztény platonista vagy inkább arisztotelianus gondolkodó volt-e a nemrég elhunyt kiváló brit filozófus, Sir Roger Scruton? Ezt a kérdést fogalmazta meg Hörcher Ferenc, az NKE Politika- és Államelméleti Kutatóintézet kutatóprofesszora azon az online konferencián, amelyet a Buckingham Egyetem és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem kutatói szerveztek. A politikaelméleti virtuális tanácskozáson a több mint 50 résztvevő a hazai és külföldi kutatás élvonalából verbuválódott, több szakmát képviselt, és eltérő nézőpontokból közelítette meg a scrutoni tanokat. Sir Roger Scruton filozófus a Magyar Érdemrend középkeresztjének birtokosa volt. A kitüntetésben Áder János köztársasági elnök 2019-ben részesítette a nemrég elhunyt tudóst, és Orbán Viktor miniszterelnök adta át azt számára a londoni magyar nagykövetségen, Közép-Európa és hazánk politikai átmenete érdekében folytatott szakmai szervező tevékenységét és szellemi erőfeszítéseit elismerve. A brit gondolkodó nemcsak politikaelméleti, de esztétikai írásai révén is ismert Magyarországon.

TÍZÉVES A LÓNYAY MENYHÉRT TANULMÁNYI DÍJ

Hat pénzügyőr tisztjelölt vehette át a Kiváló Hallgató címet igazoló oklevelet és jelvényt a Vám- és Pénzügyőri Tanszék által rendezett ünnepi konferencián. A most alapított elismerést Sors László, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) vezetője képviselőként Bakai Kristóf pénzügyőr ezredes, vámszakmai szakfőigazgató adta át a tisztjelölteknek. Christián László rendőr ezredes, az NKE oktatási rektorhelyettese felidézte azt az előkészítő munkát, amely a Lónyay Menyhért tanulmányi díj létrehozását célozta. Mint fogalmazott, az azóta eltelt évtizedben a Vám- és Pénzügyőri Tanszék a Rendészettudományi Kar egyik meghatározó szellemi műhelyévé vált. A tíz éve alapított Lónyay Menyhért tanulmányi díjat ebben az évben nem ítéltek oda, mivel azt általában végzős hallgató kaphatja, és a négyéves képzésre történt átállás miatt ebben az évben nem volt végzős pénzügyőr tisztjelölt.

KUTYÁK A RENDŐRSÉG SZOLGÁLATÁBAN

Jelenleg mintegy 460 kutyavezető és 650 kutya teljesít szolgálatot a magyar rendőrség kötelékében – hangzott el az NKE Sportegyesület Rendészeti Kutya Szakosztálya által szervezett bemutatón. A rendőrség mellett a polgárőrség is alkalmaz kutyákat: náluk 75 vizsgázott négylábú szolgál közrendvédelmi és bűnügyi „munkakörben”. A kábító-szer-kereső kutyás bemutatón Mészáros Bence r. ezredes, a Rendészettudományi Kar dékánhelyettese elmondta, hogy „ez a terület tudatos kutatást és odafigyelést igényel”. A szakmai programot egyébként „A szolgálati kutya alkalmazása” elnevezésű szabadon választott tantárgy gyakorlati foglalkozása keretében szervezték. Frigyer László r. őrnagy a tantárgy oktatója elmondta, hogy a kutyás ismeretekre vonatkozó képzés olyan népszerű, hogy minden félévben több osztályt is megtöltenek a jelentkező hallgatók.

A közösségi közlekedés az egyetlen valós alternatíva

Budapesten a közösségi közlekedés részaránya európai összehasonlításban is kiemelkedő, ugyanakkor az elővárosi közlekedést jelentősen fejleszteni kell Vitézy Dávid szerint. Az év elején létrejövő Budapest Fejlesztési Központ (BFK) vezetője lapunknak nyilatkozva elmondta: nincs annál fenntarthatóbb, zöldebb, a klímavédelmet jobban támogató és versenyképesebb közlekedési rendszer, mint ami a vasútra, a HÉV-ekre, a kötöttpályás közlekedésre épül.

● **Mi hívta életre a Budapest Fejlesztési Központot, és mi a fő feladata?**

Az állam a városeyesítés óta mindig részt vett Budapest fejlesztésében, így a főváros legfontosabb és legszeretettebb jelképei, közlekedési alpinfrastruktúrája, hidjai és metróhálózata mind-mind állami közreműködéssel valósultak meg az elmúlt csaknem 150 évben. A 21. század kihívásai: a klímaváltozás, az agglomeráció és Budapest viszonya, az 1970-es évek autóközpontú várostervezésének fenntarthatatlansága, az elszabadult lakásárak, a hiányzó zöldfelületek miatt a szakemberek körében régóta és rendszeresen felmerülő igény, hogy az állam jobban hangolja össze lépéseit, és fejlessze világos vízió, jövőbe mutató stratégia szerint Budapestet. A közlekedésfejlesztés, a vasúti beruházások terén én magam is megfogalmaztam korábban ilyen kritikát. A BFK létrejöttére ad most választ, hiszen megalakulásával nagyobb és összehangoltabb kormányzati figyelem irányul Budapest, ezen belül is különösen a HÉV-ek, a vasút, a közparkok fejlesztésére, mint az elmúlt 30 évben bármikor. Szervezetünk szakmai feladatokat lát el, szorosan együttműködve a fővárosi önkormányzattal és más állami szereplőkkel. Részben költségvetési, részben európai uniós forrásokat kell megadott feladatokra fordítanunk annak érdekében, hogy Budapesten és az agglomerációban jobb legyen az állam városfejlesztési, közlekedésfejlesztési munkája.

● **A BFK megalakulásakor „100 napos programot” hirdetett, mit sikerült ebből megvalósítani?**

Amikor az év elején Fürjes Balázs államtitkár úr megbízott a Budapest Fejlesztési Központ vezetésével, azt a feladatot kaptam és azt a vállalást tettük nyilvánosan, hogy az első 100 napban kiírjuk a H5, H6 és H7-es HÉV-vonalak felújításának tervezési tendereit, illetve a leendő 5-ös metró Duna alatti szakaszára vonatkozó megvalósíthatósági tanulmányra a közbeszerzési eljárást. Mindez megtörtént, minden esetben nyílt, európai uniós tendert folytatott le a Budapest Fejlesztési Központ, a nyár folyamán pedig megkötöttük a szerződéseket.

● **Miért van szükség ezekre a tervezett fejlesztésekre?**

Az elmúlt évtized fejlesztéseinek is köszönhetően Budapesten belül kiemelkedően jó a közlekedési munkamegosztási arány: a fővárosban az utazások döntő többségét a közösségi közlekedés bonyolítja le, amelynek részaránya az összes motorizált helyváltoztatás 55–60 százaléka, ez pedig Európában is kiemelkedő. Azonban, ha regionális szinten nézzük, már korántsem ilyen jó a helyzet. A főváros közlekedési problémái ugyanis az elővárosokban kezdődnek, és legnagyobb részben onnan is származnak. Budapesten és agglomerációjában közel 3 millió ember él, és miközben a főváros lélekszáma hosszabb ideje stagnál, a városkörnyék népessége közelít Budapestéhez. Az egyre növekvő agglomerációs népesség napi utazási igényeit ki kell szolgálni. Ebben ma még nagy szerepet játszik az autózás: miközben Budapesten 10-ből 6 ember utazik közösségi közlekedéssel, addig az agglomerációból 10-ből csak 3 ember veszi igénybe ezt a módot, így nem csoda, hogy a főváros »

”Nincs annál fenntarthatóbb, zöldebb, a klímavédelmet jobban támogató és versenyképesebb közlekedési rendszer, mint ami a vasútra, a HÉV-ekre, a kötöttpályás közlekedésre épül.

útjain futó autók harmada az agglomerációból érkezik. Az ingázók az utazás jelentős részét dugóban töltik: naponta átlagban 37 percet, egy évben több mint 160 órát. Jelentős a környezetszennyezés is: a budapesti és elővárosi térség közlekedése évente 4 millió tonna szén-dioxidot bocsát ki. Mindemellett a közlekedés nemcsak az üvegházhatású gázok, hanem a levegőminőséget közvetlenül befolyásoló légszennyező anyagok – szállópor, nitrogén-oxidok, szén-monoxid, kén-dioxid, ózon – kibocsátására is jelentős hatást gyakorol. Budapesten évente mintegy 300 milliárd forintra becsülhetők a levegőszennyezés miatt fellépő egészségügyi költségek.

● **A helyzet javítására mi a legoptimálisabb, a realitásokat is figyelembe vevő megoldás?**

Véleményem szerint a közösségi közlekedés az egyetlen valós alternatíva. Nincs annál fenntarthatóbb, zöldebb, a klímavédelmet jobban támogató és versenyképesebb közlekedési rendszer, mint ami a vasútra, a HÉV-ekre, a kötöttpályás közlekedésre épül. A Budapesten belüli, a Dunát keresztező, regionális – és túlzás nélkül kijelenthető, hogy országos és nemzetközi jelentőségű és hatása – vasúti kapcsolatot három tengelyen szükséges fejleszteni, illetve megteremteni: kelet–nyugati irányban, északkelet és délnyugat között, valamint északnyugat és dél, délkelet között. Utóbbi tengelyen már megindult a fejlesztés, a H5-ös, H6-os és H7-es HÉV-vonalak tervezésével a következő évtized legjelentősebb közlekedési és városfejlesztése indult el Budapesten és térségében, amely egyben az 5-ös metró koncepciójának alapja.

● **A HÉV esetében a tapasztalatok szerint elég nagy lemaradást kell pótolni. Milyen elképzelések vannak erre?**

A HÉV funkcióját tekintve inkább elővárosi vasútnak számít. A négy vonal azonban nem alkot összefüggő hálózatot, Csepelt és Ráckevét délről, Csömört és Gödöllőt északkeletről, Szentendrét pedig északról köti be Budapestre. Az elmúlt évtizedekben hálózatbővítés egyedül a szentendrei vonalon történt, ahol 1972-ben a Margit-hídtól a felszín alatt a Batthyány térig vezették be a vonalat, közvetlen átszállási kapcsolatot létesítve az akkor újonnan átadott M2-es metróhoz. A HÉV-hálózat jelenleg egyik legnagyobb hátránya, hogy a csepeli és ráckevei vonal nem biztosít összeköttetést egyik metróvonallal sem, pedig a ráckevei HÉV Kálvin téri meghosszabbítása már az 1888-as terveknek is része volt. A H5-ös, szentendrei HÉV-vonalon modern, akadálymentesített megállókat és Békásmegyertől Szentendrét teljesen felújított vasúti pályát tervezünk, a sebességkorlátozások megszüntetésével, az állomások környezetének rendezésével. A H6-os ráckevei és a H7-es csepeli HÉV-et teljesen felújítjuk, a megállókat akadálymentesítjük, megújítjuk az utastájékoztatót, rendezzük az állomások környezetét, és P+R parkolókat építünk. A H7-es vonalat Csepelen meghosszabbítjuk az Erdősor útig. A meglévő vonalak megújításán felül egy eddig hiányzó,

ám annál indokoltabb elemmel is bővíthetnek majd a Csepel-szigeten, Pesterzsébeten, Soroksáron és Dunaharasztiin élők közlekedési kapcsolatai. A H6-os a H7-es járatok – összefonódva – a Közvágóhíd állomástól a föld alatt, Boráros téri megállással egészen a Kálvin térig hosszabbodnak meg, közvetlen kapcsolatot teremtve az M3-as és M4-es metrókhoz, megoldást kínálva egy lassan fél évszázados közlekedésfejlesztési hiányosságra, az utasok így végre közvetlenül tudják majd érni a Belvárost.

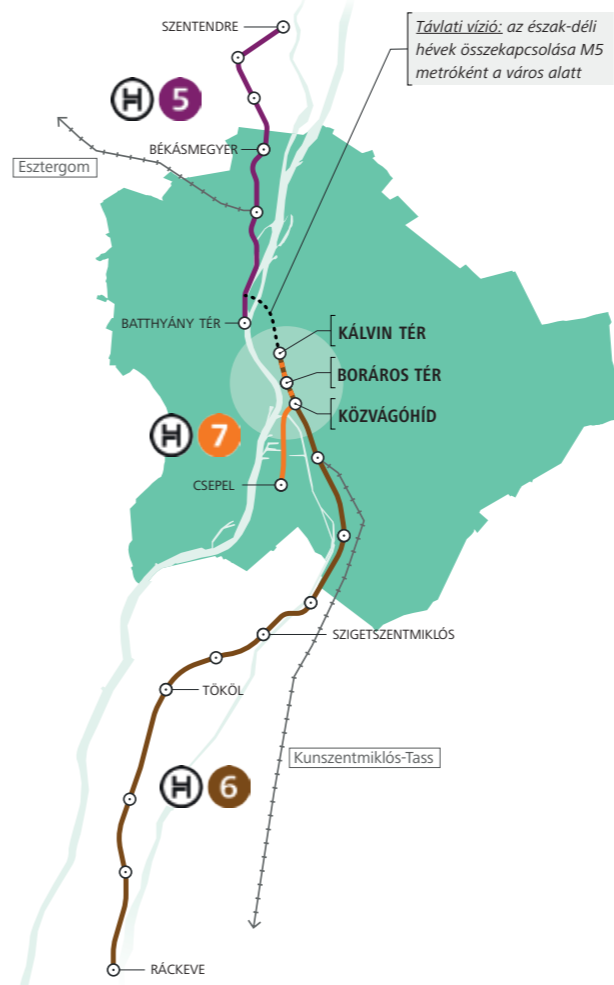
● **Hogyan kapcsolódik mindez az M5-ös metró koncepciójához?**

Mindezen fejlesztések együttesen adhatják a távlati M5-ös metró koncepció első ütemét. Ennek lényege a H5-ös, H6-os és H7-es HÉV-ek összekötése a belváros alatt, ezzel egy észak–déli, Szentendrétől Csepelig és Ráckevegig tartó gyorsvasúti rendszer létrehozása, amelyen akár az Esztergom felől és Kunszentmiklós-Tass felől érkező MÁV elővárosi vonatok is közlekedhetnek majd a jövőben. A vonal egy, a Kálvin tere Óbudával összekötő alagúttal lehet majd teljes az eddig felsorolt munkák elvégzését követően. Az M5-ös metró koncepcionális alapjait – így a belvárosi alagút nyomvonalát és megállóit – a BFK megvalósíthatósági tanulmány keretében vizsgálhatja. A HÉV megújulása városfejlesztési lépésekkel is párosul: a csepeli HÉV felszíni, Duna-parti nyomvonalának kiváltása után új sétány tervezésére is sor kerül, csakúgy, mint az érintett közterek, csomópontok rendezésére (Boráros tér, Közvágóhíd vagy éppen a csepeli végállomás környéke). Ez a Művészetek Palotája és a Nemzeti Színház létrehozásával elindult városfejlesztés megkoronázása lesz, amely déli irányba igyekezett kiterjeszteni a pesti belvárost, a rakparti sétány azonban a városszerkezet összenövéséhez elemi fontosságú, lényegében a Bálna – Nehru Part – Boráros tér – parti sétány közterület-együttes tudja teljes értékűen összekapcsolni a Millenniumi negyedet a belvárossal. A most induló fejlesztéseknek köszönhetően a kötöttpályás elővárosi közlekedés világvároshoz méltóvá és versenyképessé válik az autós közlekedéssel szemben, a HÉV utasforgalma akár a duplájára növelhető.

● **Az elővárosi vasúti közlekedés fejlesztése hogyan halad, és itt még milyen előrelépések várhatók?**

A budapesti belterületi, stratégiai jellegű hálózatfejlesztések mellett szükséges több elővárosi nagyvasúti vonal fejlesztése a fővárosban és agglomerációjában északon, délen és keleten is. A fővárosi és agglomerációs kötöttpályás közösségi közlekedés ma tulajdonképpen attól „szenved”, hogy az igények valójában kétszer akkora, mint amennyit el tud szállítani. Budapest elővárosi vasúti közlekedését ma 11 MÁV- és 4 HÉV-vonal jelenti, ám egy évszázada változatlan struktúrában. Ezen a 100 éve megkövült budapesti hálózaton közlekedik az országos vasúti forgalom 61 százaléka, a HÉV-ekkel együtt pedig 73 százaléka. A főváros térségében naponta negyedmillió ember használja a vasutat és

HÉV-BŐL GYORSVASÚT

M5 METRÓ I. ÜTEM

AKADÁLYMENTES MEGÁLLÓK ÉS JÁRMŰVEK	KORSZERŰ PÁLYA	NAGYSZÁMÚ P+R ÉS B+R	KEVESEBB TORLÓDÁS	JELENTŐSEN KISEBB CO ₂ KIBOCSÁTÁS
GYORSABB, KÉNYELMESEBB UTAZÁS	KEVESEBB ÁTSZÁLLÁS	VALÓS IDEJŰ UTASTÁJÉKOZTATÁS	KLIMATIZÁLT JÁRMŰVEK	KÖZVETLEN METRÓKAPCSOLAT

A RÁCKEVEI ÉS A CSEPELI HÉV-EK ALAGÚTBAN KÖZLEKEDNEK A KÁLVIN TÉRIG

ÁTSZÁLLÁS A METRÓRA

UTAZÁSI IDŐ A CSEPELI VÉGÁLLOMÁSRÓL A KÁLVIN TÉRIG: **-7 PERC**

UTAZÁSI IDŐ RÁCKEVRŐL A KÁLVIN TÉRIG: **-30 PERC**

a HÉV-et. A megvalósult fejlesztések bizonyítják: a vasútban nagyon jelentős a fejlődési potenciál, ha jó a szolgáltatás és megfelelő az infrastruktúra. A felújított esztergomi vonalon például duplájára nőtt az utasforgalom, így 2019-ben elérte a 4,8 millió főt. Az elővárosi vonalakon az elmúlt években befejeződött a székesfehérvári és pusztaszabolcsi, illetve az esztergomi vonalak felújítása és bővítése. A korszerűsítés folytatódik, nemrégiben megkezdődött a Budapest–Veresegyház–Vác, a Budapest–Újszász–Szolnok, a Budapest–Hatvan és a Budapest–Lajosmizse vonalak teljes körű felújításához szükséges tervek elkészítése. A Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia legfontosabb célja a vasút versenyképességének és kapacitásának növelése az agglomerációs közlekedésben. A stratégia végrehajtásával a vonattal utazók száma Budapest várostérségében 80 százalékkal növekedhet.

Ezen belül a fővárost és az elővárosi térséget közvetlenül érintő utazások számának várható növekedése 97%-os.

● **A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) a Galvani néven ismert új déli Duna-hídat támogatta. Milyen hatással lesz híd a városra és a forgalomra, ha megépül?**

Az új Duna-híd megépítéséről 2016 februárjában döntött a Kormány, a híd évtizedek óta szerepel Budapest településszerkezeti tervében. Mindig is vita tárgya volt, hogy az aquincumi, az albertfalvai és a Galvani híd közül melyik épüljön meg következőnek. Az északi M0-híd után logikus volt, hogy egy déli híd következzen, a Galvani mellett pedig a városfejlesztési hatása, az M0-tól való távolsága és a belvárosra gyakorolt forgalomszabályozó hatása, valamint budai folytathatósága szölt. A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa két alkalommal is tárgyalta »

a kérdést az önkormányzati választások után, míg végül idén februárban a kormány és a főváros egyetértésével határozott arról, hogy a Galvani híd élvezzen prioritást. Az új Duna-híd tervezése 2018-ban indult el, a munkát az egy évvel korábban kiírt nemzetközi tervpályázat győztese, a holland UNStudio és az brit Buro Happold Engineering alkotta tervezői konzorcium végzi. Az új híd nem csak jobb kapcsolatot teremt Budapest déli városrészei, elsősorban Újbuda, Csepel és Ferencváros között, de jelentősen hozzájárulhat a belváros, elsősorban a Nagykörúton belüli területek forgalomcsillapításához is. A Lánchídon, Erzsébet hídon és Szabadság hídon 30 százalékos, a Petőfi hídon 10 százalékos forgalomcsökkenés elérését segíti elő, további kiegészítő forgalomcsillapító intézkedésekkel együtt naponta több mint 50 ezer gépjárművel csökkenhet a belvárosi hidak terhelése. A nyomvonal jövőbeni meghosszabbításával a Jászberényi útig egy új fővárosi körgyűrű alakulhat ki.

● **A közösségi közlekedés milyen szerepet kaphat az új Duna-híd megvalósításakor?**

Az új Duna-hídon 2 x 2 közúti sáv mellett kétvágányú villamost is terveznek, emellett mindkét oldalon széles kerékpárút és kényelmes, akadálymentes járda szolgálja majd a közlekedőket. A tervek szerint a villamospálya a Fehérvári út és a Gubacsi út között épül majd ki, így Budapest történetében először kapcsolja össze kötött pályás közösségi közlekedés a déli kerületeket. A tervezés során kiemelt szempont az élıhetőség: a hídhoz tartozó utak fasorokkal és zöldterületekkel szegélyezett, belvárosi körút jellegét öltik majd, amelynek két oldalán széles gyalogosjárda, kerékpárút is helyet kap, a közösségi közlekedés pedig az autóközlekedéssel egyenrangú szerepet tölt majd be. Az új Duna-híd és a Ráckevei (Soroksári)-Dunát átszelő kisebb párja együttesen olyan területek jobb elérését teszik lehetővé, amelyek a városfejlesztési elképzelések középpontjában állnak. A Duna-híd és kapcsolódó úthálózatuk megépítésével a HÉV-ek és a Déli Körvasút fejlesztése révén Budapest új városrészei jöhetnek létre ezeken a ma még jellemzően elhagyott, üresen álló, zömében rozsdávevzeti telkeken.

● **Az elmúlt hónapokban nagy vitát vált ki a budapesti kerékpáros közlekedés ügye, az, hogy a kerékpárosok egy külön sávot foglalnak el. Mi erről a véleménye?**

Budapesten növekednie kell a kerékpározás részarányának a közlekedésben. Ezt a célkitűzést már a 2013-as Balázs Mór Terv is tartalmazza, és azóta is konszenzus övezi ezt az elképzelést, hiszen a legzöldebb, legfenntarthatóbb, leginkább a városban élők emberek egészségének megőrzését szolgáló közlekedési módokról van szó. A BFK által előkészített beruházásoknál is alapvetés mindez: a tervezett új déli Duna-hídon és kapcsolódó úthálózatán, a tervezett Szegedi úti felüljárón, a megújuló HÉV- és vasútállomások környezetében színvonalas, tágas kerékpáros infrastruktúrával,

sávokkal, B+R parkolókkal tervezünk. Örülök, hogy a Nagykörút esetében is végül megszületett a kompromisszum, miután a Városháza – Fürjes Balázs javaslatát elfogadva – úgy döntött, hogy a Nagykörút legforgalmasabb szakaszain a parkolósáv helyére kerül a kerékpársáv. Sokan, akik a kerékpáros közlekedés ügyét szívükön viselik, talán elsősorban csalódtak emiatt, de szerintem önmagában is fontos mérföldkő, hogy van, s immár tartósan lesz is a Nagykörúton kerékpársáv. Ennek pedig lehet örülni, a járvány előtt még csak a távlati tervekben szerepelt ez, pedig az elmúlt hónapok forgalmi adatai bizonyították, milyen fontos hálózati kapcsolatról van szó. A kerékpáros kapcsolatok a körúton segítik a kiskereskedelmet is: számos kutatás kimutatta, hogy több vásárló tér be kerékpárról, mint amennyien a sokszor órákon-napokon át mozdulatlanul ott parkoló autókba. Az autóval közlekedők számára a döntés nyomán a 2 sáv nyújtotta kapacitás a körút forgalmas szakaszán újra biztosított lesz. Érdemes lenne ezt most újra és mélyebben kutatni az optimális jövőbeni megoldás érdekében. Azt pedig ne feledjük: a Nagykörúton többen járnak villamossal, mint kerékpárral és autóval együttvéve. Fontos, hogy a villamosbarát lámpaprogram tartósan visszaálljon, és a 4–6-os villamosokat előnyben részesítsék a közlekedésben, hiszen messze ez a legfontosabb közlekedési eszköz a körúton. A Bartók, Villányi és Tétényi úton pedig nem övezte vita a korábbi években megtervezett és a járvány nyomán idén felfestett kerékpársávokat, így azok maradnak a helyükön.

● **Elképzelhető-e, hogy a jövőben mégis el lehet majd jutni az egy autósáv megoldáshoz mondjuk a körút esetében?**

A BKK-ban 2013-ban a Bubi indulása kapcsán készült alapos vizsgálatunk a Nagykörútra, akkor is nagyjából erre a most bevezetendő megoldásra jutottunk: a parkolósávok helyén vezetett kerékpársávra. Vizsgáltuk az egysáv kialakítást, ami az elmúlt hónapokban működött, de azt érzékeljük, hogy a belváros más fontos forgalomcsillapítási intézkedéseit (például a rakpart forgalomcsillapítását) lehetetlenítené el rövid és középtávon. És érzékeljük, hogy a társadalmi támogatottság egy ilyen radikális lépés mellett erősen kérdéses. A Fővárosi Önkormányzat azóta elvégzett felmérése szerint csak a budapestiek 27 százaléka támogatja az egysáv forgalmi rendet. Mindez persze nem zárja ki, hogy a jövőben eljussunk az egy autósáv körúthoz, de ehhez a közlekedési szokásokban számos átalakulás szükséges, például az agglomerációból való ingázás terén is, amin a vasút- és HÉV-fejlesztésekkel jelenleg is gőzerővel dolgozunk. Ma minden harmadik budapesti autó az agglomerációból érkezik, a probléma gyökerét és a budapesti dugókra a gyógyírt tehát itt, és nem a Nagykörúton kell keresni.

Szöveg: Szőőr Ádám • Fotó:

Rendhagyó tanévkezdés

Maszkhasználat, távolságtartás, higiéniai szabályok betartása – ilyen körülmények között rendezték meg az idei központi tanévnyitót a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. A Ludovika Arénában tartott eseményen a hagyományos elemek sem hiányoztak: voltak ünnepi beszédek, fogadalomtétel és szalagtűzés is. Bár hosszú szünet után újra vannak hallgatók a campusokon, azt mindenki érezheti, hogy az idei tanév más lesz, mint a korábbiak.

Jelenléti oktatással kezdődött meg az új tanév a Ludovikán, ahol az országos járványhelyzet romlásával szigorú megelőző intézkedések is életbe léptek. Már a tanévnyitón is kötelező volt a maszk használata és a távolságtartásra is hangsúlyozottan figyeltek a szervezők. „A különleges idők nemcsak különleges megoldásokat, hanem különleges embereket is követelnek” – ezekkel a szavakkal nyitotta meg a 2020/2021-es tanévet Orbán Balázs. A Miniszterelnökség államtitkára úgy fogalmazott: a jelen lévő hallgatók a biztosítékai annak, hogy a magyar emberek továbbra is bizalommal nézhessenek a jövőbe. A most indult tanévben mintegy kétezer új hallgató kezdheti meg tanulmányait az NKE-n. „Őnök történelmi időkben élnek, amelyekről évek, évtizedek múlva történeteket fognak mesélni” – köszöntötte a megjelenteket Koltay András. Az NKE rektora szerint a most kezdődő tanév nem csupán a járványügyi szabályok és azok betartása miatt más, hanem azért is, »

ELISMERÉSEK A TANÉVNYITÓN

A tanévnyitó ünnepségen az elsőéves hallgatók a hagyományoknak megfelelően fogadalmat tettek és szalagot tűztek az egyetemi és kari zászlókra. Az eseményen számos elismerést is átvehettek az egyetemi polgárok, így például címzetes egyetemi tanári és professor emeritus címeket is. Idén először adták át az Országos Rendőrfőkapitány által újonnan alapított, „Konstábler bot” elnevezésű vándordíjat, amelyet Héczey Nikoletta, a Rendészettudományi Kar IV. éves hallgatója érdemelt ki. Az ünnepségen Pozsgai Zsolt r. vezérőrnagy az Országos Rendőrfőkapitány képviseletében, a magyar rendőrség létrehozásának 100. évfordulója alkalmából díszoklevelet adományozott a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar személyi állománya részére.

mert „a maszkok, a székek között hagyott nagyobb hely és az egymásra való odafigyelés teszük láthatóvá mindannyiunk számára, hogy a hallgatók milyen fontos szerepet játszanak Magyarország jövőjében”. Az egyetem első számú vezetője arra kérte a hallgatókat, hogy döntéseikkel, tetteikkel és emberi minőségükkel segítsék hazájukat, annak polgárait. Koltay András elmondta azt is, hogy „elkötelezett, komoly, morálisan és erkölcsileg szilárd, felkészült fiatalokat kívánunk képezni, olyan identitás és szellemiség átadása mellett, amely alkalmassá teszi a nálunk végzeteket arra, hogy méltó módon, szakmailag felkészülten lássák el feladataikat”. Az intézmény rektora beszédében kitért az idén ünnepelt kerek évfordulókra is, a magyar történelem egy-egy sorsfordító eseményére, amelyek formálták és alakították a magyarság jellemét és szellemét. „A múltnak és a jelennek minden egyes szelete összeköt, és kellő tudással, alázattal, szorgalommal, a múlt tapasztalataiból sikeres jövőt építő közösséggé formál minket” – fogalmazott Koltay András, aki

szerint az NKE a Ludovika hagyományainak örököse is, s a „nemzeti függetlenség eszméjét ma is bátran képviseli”. Orbán Balázs miniszterhelyettes beszédében felidézte az elmúlt évek, évtizedek nagy kihívásait, válságait, és kiemelte, hogy a „válságokkal való szembenézésben, annak kezelésében az állam szerepe kulcsfontosságú”. A Miniszterelnökség államtitkára beszédében kitért a NKE és a Campus fejlesztésére is, amelynek kapcsán megjegyezte: a cél egy „olyan egyetem működtetése, amely a legmagasabb képzésben részesíti a hallgatókat”. A központi tanévnyitó mellett külön rendezvényen köszöntötték az intézmény új külföldi hallgatóit. Idén mintegy százan érkeztek az NKE-re az Erasmus+ mobilitási program, illetve a Stipendium Hungaricum Program keretében. A nemzetközi tanévnyitón

Breuer Klára igazgató és Koller Boglárka rektorhelyettes egyaránt arra kérték a jelenlévőket, hogy éljenek az egyetem által kínált lehetőségekkel. Feltámadt az élet a doktori iskolákban is: csaknem száz doktoranduszhallgató kezdte meg tanulmányait a négy

doktori iskolában. A tanévnyitón 5-5 PhD- és habilitált doktort is avattak. Csikány Tamás ezredes beszédében hangsúlyozta, hogy a doktori képzés már nemcsak az oktatásról, hanem a folyamatos együttműködésről is szól. Az NKE tudományos rektorhelyettese arra biztatta a doktoranduszhallgatókat, hogy kérdezzenek sokat az előadóktól és a témavezetőktől, de akár vitázzanak is egymással. „A kutatói szabadságot csupán a tudományetika korlátozza, hiszen közös érdekünk a tisztességes, átlátható kutatómunka” – fogalmazott Csikány Tamás, aki a publikációk fontosságára és a tudományos adatbázisokban való megjelenés jelentőségére is felhívta a figyelmet. Koltay András rektor beszédében elmondta, hogy az egyetemek a középkor óta úgy működnek, mint a kézművesek céhei, ahol a mesterek határozzák meg, hogy kit engednek be közéjük, és kiből lehet mester. „Az egyetemnek törekednie kell arra, hogy a doktori képzésben részt vevőkkel szemben a tudományosság szigorú mércéjét érvényesítse a már régóta a közösség tagjainak számító munkatársak esetében is” – hangsúlyozta a rektor. ●

Szöveg: Szőőr Ádám, Zavodnyik Blanka
Fotó: Szilágyi Dénes

KOLTAY ANDRÁS: AZ EGYETEMI POLGÁROK BIZTONSÁGA ELSŐDLEGES

„Az egyetemi polgárok biztonsága az elsődleges, de amit lehet, azt igyekszünk normális keretek között megtartani a most induló tanév rendjéből” – nyilatkozta a tanévkezdés kapcsán a Ludovika TV Célkeresztben című műsorában Koltay András. Az NKE rektora szólt arról is, hogy az országosan is erősödő koronavírus-járvány az egyetemet is érinti, több hallgatót kellett karanténba helyezni. Koltay András a járványügyi aktualitások mellett beszélt az új tanévben induló képzésekről és programokról, így például a Nemzetek Európája Karrierprogramról és a Diplomáciai Akadémiáról. „Mindkét program nagy lehetőség és felelősség egyetemünk számára, és büszkék vagyunk rá, hogy ezekben kiemelt szerepet játszhatunk” – fogalmazott. A műsorban szó volt a most induló közszolgálati médiaképzésről, a kiberbiztonsági és a kormányzás és vezetés mesterképzésekről. Utóbbi kapcsán megjegyezte: ez egy olyan sajátos kezdeményezés, amelynek célja, hogy olyan szakembereket képezzen, akik a jövőben a magyar államszervezet vezető posztjait tölthetik majd be. Az NKE nemzetközi tudományos megjelenését segítő erőfeszítésekről elmondta: az intézmény szakmailag és anyagilag is ösztönzi az oktatóit, kutatóit a minőségi publikációk készítésére. A rektor beszélt a Ludovika Campus-fejlesztéséről is, amely reményei szerint a következő években újra lendületet vehet.

Diplomával és karddal a kézben

„A most végzett hallgatók egy sajátos évfolyam tagjai voltak, akik olyan körülmények között fejezték be tanulmányaikat, amire még nem volt példa” – így búcsúzott a végzős honvédtisztjelöltektől a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar diplomaosztóján Pohl Árpád dékán. Idén 79-en vehették át a végzettséget tanúsító oklevelet, a hadnagyi vállszalagot és az avatási szablyát a Hungária körúti campuson rendezett ünnepségen. A hallgatókat az augusztus 20-i állami ünnepen avatták tisztté.

A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar civil, mester és továbbképzős hallgatói után augusztus közepén a végzős honvédtisztjelöltek is átvették oklevelüket: 35-en a katonai vezetői, 22-en a katonai logisztika és szintén 22-en a katonai üzemeltetés szakon folytatták tanulmányaikat. Közülük többen külön elismerésben is részesültek: a „Kiváló Tanulmányokért Kítüntető Címer” Mester Krisztián, Vadász Richárd, Vanyur Kristóf, Vinis Péter és Weiszhar Dániel vehette át, míg Ludovika Gyűrű elismerésben Mihalik Bianka és Vanyur Kristóf részesültek. Ezt a kítüntetést Palik Mátyás ezredes, a kar katonai repülési dékánhelyettese is megkapta kiváló munkájának és felkészültségének elismeréseként. Szabó István ünnepi beszédében kiemelte, hogy a „szablya a magyarság egyik legjellegzetesebb harci eszköze, napjainkban is a helytállás egyik jelképe”. A honvédelmi államtitkár szólt arról is, hogy a most végzettek számára „embert próbáló időszak volt az elmúlt félév”,

de teljesítették választott hivatásuk elméleti és gyakorlati követelményeit, miközben a déli határon is becsülettel helytálltak. Ennek elismeréseként is vehették át a honvédtisztjelöltek az államtitkártól Zrínyi Miklós Vitéz hadnagy című munkájának új kiadását, amelynek üzenetei egyfajta útmutatásként szolgálhatnak katonai pályájukhoz.

A végzős hallgatók nevében Virág Orsolya köszönt el a kar oktatóitól, munkatársaitól, valamint diáktársaitól. Válaszbeszédében köszönetet mondott a nemzetnek, „hogy nekik szánta a legszebb és legnagyobb hivatást: a magyar katonai hivatást”. Az ünnepség zárásaként Pohl Árpád dékán elmondta, hogy a mögöttünk hagyott tanévet alaposan átírta az élet. A koronavírus-járvány miatt sok mindent át kellett szervezni, és olyan fontos dolgokról kellett lemondani, mint például az Erasmus-program keretében szervezett kéthónapos németországi gyakorlat. A dandártábornok szerint a magyar haderőnek motivált, hűséges, elkötelezett és kiválóan képzett állományra van szüksége, és a most végzetteknek is sokat kell még tanulniuk a jövőben.

„Az elmúlt évszázadokban változhatott az egyenruha vagy a címer az egyenruhán, de az eskü az Önök nemes elődeit éppúgy kötötte, mint ahogy a mai naptól Önöket is” – ezekkel a szavakkal köszöntötte az augusztus 20-i állami ünnepen az új honvédtiszteket Áder János köztársasági elnök. Az ünnepségen részt vett Orbán Viktor kormányfő, Kövér László házelnök, Benkő Tibor honvédelmi miniszter, Korom Ferenc, a Magyar Honvédség parancsnoka és Koltay András, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora is.

A lobogó felvonása után a honvédtisztjelöltek tették le esküjüket, majd átadták az Összetartozás emlékhelyét. Beszédében a köztársasági elnök elmondta, hogy „nehéz hónapok előtt állunk, de bármilyen megpróbáltatások várnak is ránk, gyarapítanunk, építenünk, szolgálunk kell az örök Magyarországot”. Az államfő szerint a nehéz helyzetben a korábbinál is láthatóbbá válik mindazok munkája, akik a közjót szolgálják: az orvosok, ápolók, gondozók kitarása; a tanárok, oktatók, nevelők türelme; a katonák, a rend és a határ őreinek fegyelme.

Benkő Tibor honvédelmi miniszter beszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy a Magyar Honvédségnek és a magyar katonának mindig készen kell állniuk a szabadság megvédésére. „Erre akkor lehetünk képesek, ha erős Magyar Honvédséget építünk korszerű haditechnikai eszközökkel, jól felkészült katonákkal és vezetésükre alkalmas honvédtisztekkel” – fogalmazott a tárcavezető. Benkő Tibor a katonáktól azt kérte, dolgozzanak úgy, hogy példaképek lehessenek, és törekedjenek arra, hogy beosztottjaikról, katonáikról mindig a legjobb tudásuk szerint gondoskodjanak. A honvédtisztjelöltek – folytatva a 2011-ben újraindított ludovikás hagyományt – fogadalmukat kardrántással, a „Hazáért mindhalálig!” felkiáltással erősítették meg. Az avatás végén egy magyar zászlót húzó katonai helikopter, valamint egy-egy – helikopterekből és vadászgépekből álló – kötelék húzott át a Kossuth tér felett. ●

Szöveg: Szőőr Ádám, Zavodnyik Blanka • Fotó: Szilágyi Dénes

Új tanév új képzésekkel

A szeptemberi tanévkezdés szerencsére nemcsak a járványügyi intézkedések miatt volt emlékezetes, hanem a számos új képzési program elindulása miatt is. Az NKE a nemzetközi karrierre felkészítő programok mellett több olyan új képzést is kínál, amely unikálisnak mondható a hazai felsőoktatásban.

Az egyetem két zászlóshajónak mondható képzési programja a Nemzetek Európája Karrierprogram és a Diplomataképző Program. Előbbi az Igazságügyi Minisztériummal, utóbbi a Külgazdasági és Külügyminisztériummal szoros együttműködésben történik. A Nemzetek Európája Karrierprogram nemcsak a Nemzeti Közszerződés Egyetem hallgatóinak biztosít 6 hónapos irányított felkészülést az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (EPSO) nyílt versenyvizsgáira, valamint szakmai felkészítést az európai közszerződésre, hanem bármely egyetemről jelentkezhetnek a résztvevők. A képzés célja: minél alkalmasabb, a hazai érdekvizonyokat és az európai döntéshozatalt a lehető

legalaposabban ismerő szakemberek képzése. Hasonlóan grandiózus a Diplomataképző Program és Diplomáciai Vezetőképző Program is, amely a Magyar Diplomáciai Akadémia keretein belül valósul meg. Ennek célja a hazánkat képviselő diplomaták és a külgazdasági szereplők naprakész információhoz és gyakorlati tudáshoz juttatása, hogy ezáltal Magyarország nemzeti érdekeit eredményesen képviselni és érvényesíteni tudják a világ bármely részén. A hallgatók két féléves képzési és szakmai gyakorlati ösztöndíjprogramban vesznek részt, és a végzetek – a megüresedő státuszok függvényében – lehetőséget kapnak a KKM állományába történő felvételre és diplomáciai karrierjük megkezdésére. Az NKE Stratégiai Tanulmányok Intézete hirdette meg a College of Visegrád+ első, angol nyelvű nemzetközi képzését. Az együttműködések megalapozása érdekében Brnóban, Prágában, Kassán, Pozsonyban, Białystokban, Krakkóban és Frankfurtban (an der Oder) kezdődött el az intézményközi kapcsolatépítés. Szeptemberben és februárban, kéthetes intenzív blokkokban történik a moduláris rendszerű képzés, mentorált projekt munkával kiegészítve, csoportokban. A kurzusok átfogó ismereteket nyújtanak a hallgatóknak Közép-Európa kultúrájáról, jogáról, politikájáról és gazdaságáról, különös tekintettel a visegrádi csoport országaira. A hallgatók fejleszthetik képességeiket, hogy összehasonlíthassák ezekben az országokban a jogi, politikai és gazdasági folyamatokat, valamint a képzés lehetőséget kínál, hogy a régió vagy az azon belüli együttműködés jövőbeli szereplői lehessenek.

Több, speciális tudást adó mesterképzés is színesíti az NKE képzési palettáját az új tanévtől. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karon megvalósuló kiberbiztonsági mesterképzésre (négy féléves) 123, a kormányzás és vezetés mesterképzésre (négy féléves) 64, a fejlesztéspolitikai programmenedzsmentre (két féléves) pedig 49 hallgató került be. A kiberbiztonsági mesterképzést abszolváló hallgatók a kibertér védelmezőjévé válnak, tanulmányaik során nemcsak a biztonságsszervezés alapjaival, hanem a kiberdiplomácia és kibernetika elemeivel is megismerkedhetnek. A kormányzás és vezetés mesterképzés célja a kormányzás vezetői utánpótlása, olyan szakemberek képzése, akik képesek az állami feladatokat nemzetközi és regionális összefüggésekben értelmezni. Az uniós programok megvalósításáért felelős, megfelelő szaktudással rendelkező munkatársak képzése áll a fejlesztéspolitikai programmenedzsment mesterképzés középpontjában. Nemzetközi vízpolitika és vízdiplomácia mesterképzést indított az új tanévben a Vízstudományi Kar. Az angol nyelvű képzés lefedi a globális vízügyi kérdések valamennyi aspektusát, így politikai, intézményi, jogi és diplomáciai kérdésekről is szó lesz a tanulmányok során. A gyakorlat- és megoldásorientált programban éppúgy megtalálhatók természet- és társadalom-, mint jogtudományi kurzusok. Szó lesz például az integrált vízgazdálkodásról, a nemzetközi vízjogról, a vízügyi kommunikáció alapjairól és a nemzetközi vízügyi konfliktuskezelés gyakorlatáról. A képzés célja, hogy képessé tegye az itt diplomát

szerezett hallgatókat komplex vízpolitikai kihívások, döntések és konfliktusok szakszerű kezelésére. A Ludovika Collegium tehetséggondozó program a tervek szerint 2021 februárjában indul, és a hagyományos egyetemi studiumokon túlmutatva képez vezetőket a közigazgatás számára. A program célja egy olyan egyetemközi szakmai műhely, interdiszciplináris hallgatói közösség létrehozása, amelyben az eltérő tudományos háttérrel rendelkező hallgatók egymást inspirálják. A magyar közigazgatás eredményessége szempontjából fontos, hogy szakmailag felkészült, képzett, idegen nyelven jól beszélő szakemberek segítsék a közpolitikai döntések előkészítését, alternatívák kidolgozását és a programok megvalósítását. A program szervezői nagy hangsúlyt kívánnak fektetni a hallgatók személyre szabott fejlesztésére, így a tantermi jellegű képzés mellett innovatív oktatási formákat is beépítenek a képzési programba: hackathonok, szimulációs gyakorlatok, csoportos projekt munkák várnak a résztvevőkre. Összességében a tehetséggondozó program az egyetemi tanulmányokat kiegészítő képzést, kollégiumi lakhatást, valamint tanulmányi ösztöndíjat nyújt a hallgatóknak. ●

UNIKÁLIS PROGRAMOK A NEMZETKÖZI KARRIERÉRT

A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen két olyan képzési program is elindult az új tanévvel, amelyek alapvetően a nemzetközi karrierre készítik fel, és hiánypótló jellegűek. Ennek is köszönhető a képzések népszerűsége: mindkét programra sokszoros volt a túljelentkezés.

NEMZETEK EURÓPÁJA KARRIERPROGRAM

Az NKE és az Igazságügyi Minisztérium együttműködésében megvalósuló kurzuson a nemzeti érdekeket hatékonyan képviselő uniós szakembereket és diplomátákat képeznek. A tanévnyitón Koltay András rektor egy, a „szívünkhöz kiemelten közel álló ügynek” nevezte a karrierprogramot. Mint mondta: az Európai Unió az európai kultúra és eszme közjogi, politikai és gazdasági kereteit adja, amelyben a tagállamok „együttműködve tudják előrevinni a kontinens ügyét” a közelmúltban többször emlegetett hanyatlás visszafordítása érdekében. A rektor azt is mondta: a Nemzetek Európája Karrierprogrammal olyan szakembereket akarnak képezni, akik Európa ügyéről elmélyülten gondolkodnak, alapos jártassággal rendelkeznek és büszkén vállalják, hogy ebből a kultúrából valók. „Mi olyan Európát szeretnénk, amely valóban tiszteletben tartja nemzeti identitásunkat, intellektuális szuverenitásunkat, véleményünk különbözőségét és nem utolsósorban a magyar emberek akaratait. Számunkra ez jelenti Európát, ez jelenti az egységet a sokféleségben” – hangsúlyozta a tanévnyitón Varga Judit. Az igazságügyi miniszter szerint mindehhez elengedhetetlen egy olyan szakértői apparátus, amely a nemzetállamok szoros együttműködésén alapuló Európában és a szuverén Magyarország jövőjében hisz. Varga Judit – aki maga is tanít majd a képzésen – fontosnak nevezte, hogy olyan személyek készítsék fel a fiatalokat, akik tapasztaltak az uniós útvesztők és diplomácia területén. Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter szerint a többszörös túljelentkezés mutatja, hogy a képzés résztvevői kiválasztottak és a legjobbak, ami megalapozza majd a nemzeti érdekek hatékony képviseletét, amelyek meghatározásából áll össze az Európai Unió hatékony működése. Pröhl Gergely programigazgató hozzátette: a hat hónapos karrierképzés több évtizedes hiányt pótol, előadónak személye pedig a nemzeti jelleg kidomborítása mellett garantálja a gyakorlati jelleget is.

DIPLOMATAKÉPZŐ PROGRAM

A magyar nemzeti érdekek képviselete és védelme iránt elkötelezett szakemberek képzése a Magyar Diplomáciai Akadémia célja – hangzott el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Külgazdasági és Külügyminisztérium közös rendezvényén, a Ludovika Főépület Szent László-kápolnájában. Az egyetem és a minisztérium szoros együttműködésében megvalósuló Diplomataképző Program és Diplomáciai Vezetőképző Program első tanévében összesen mintegy 50 hallgató vesz részt. „Mérőföldkő ez a mai nap a magyar diplomácia történetében” – hangsúlyozta köszöntőjében Pacsay-Tomassich Orsolya. A Magyar Diplomáciai Akadémia és a Stipendium Hungaricum Programért felelős államtitkár szerint évszázados igény volt egy önálló diplomataakadémia létrehozására. A most induló, hiánypótló program célja olyan szakemberek felkészítése, akik nemzetközileg is versenyképes tudással rendelkeznek, és megfelelően tudják képviselni Magyarországot gazdasági és külügyi érdekeit a nemzetközi porondon. Koltay András beszédében Andrassy Gyula munkásságát állította követendő példaként a leendő diplomaták elé, valamint felidézte, milyen nehézségekkel kellett megküzdenie a történelem folyamán a magyar diplomáciának, külön kiemelve a Ludovika Akadémia szerepét a magyar szabadságért vívott harcban. A rektor szólt arról is, hogy az egyetem részt vállal a világ dolgaiban eligazodó, önálló döntéshozatalra képes, kellően felkészült, művelt hallgatók képzésében, akik képesek helytállni hazai és nemzetközi ügyekben egyaránt. Vizi Balázs képzési igazgató a Diplomataképző Program kapcsán reményét fejezte ki, hogy a képzés elvégzésével a hallgatók készségekben, tudásban, szellemi inspirációban is gazdagodnak majd. A Diplomáciai Vezetőképző Program képzési igazgatója, Zachar Péter Krisztián pedig a képzés páratlanságát hangsúlyozta. Szerinte az elméleti és gyakorlati tudás speciális kombinációjának köszönhetően a végzett hallgatók olyan tudást szerezhetnek, amelyhez máshol nem juthatnak hozzá. Idén a Diplomataképző Programban 26 hallgató, a Diplomáciai Vezetőképző Program keretében pedig 25, különböző minisztériumokból, illetve más közigazgatási szervektől érkező munkavállaló kezdi meg tanulmányait, hogy felkészüljenek külügyi és külgazdasági, valamint vezetői pályájukra. ●

A 70 éves Blaskó Bélát köszöntötték

Nagy szerepe volt a Rendőrtiszti Főiskola egyetemi karrá alakításában és a rendészettudomány hazai megteremtésében – hangzott el azon a szeptemberi rendezvényen, amelyen Blaskó Béla ny. vezérőrnagyot, az NKE professor emeritusát köszöntötték pályatársai, kollégái, barátai. A Ludovika Főépületben megrendezett eseményen bemutatták azt a kötetet is, amelyet az ünnepelt tiszteletére írtak a szerzők.

A Pólt Péter egyetemi tanár, legfőbb ügyész által moderált ünnepségen több egyetemi és rendészeti vezető is méltatta Blaskó Béla pályáját. Koltay András rektor arra hívta fel a figyelmet, hogy a vezérőrnagy mindig is „rettegetten tisztelt” tanára volt a büntetőjognak, és egy olyan egyéniség, akihez rengeteg történet is fűződik. Elhangzott, hogy az egyetem 70. életévének betöltése után is számít Blaskó Bélára, aki nemrégiben kapta meg a professor emeritus címet. Személyes hangvételű köszöntőjében elsősorban az ünnepelt emberi oldalát emelte ki Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok. Az RTK dékánja sok éven át dolgozott együtt Blaskó Bélával, aki nélkül szinte már nehezen lehetne elképzelni a Rendészettudományi Kar mindennapjait. Zsinka András, a Belügyminisztérium helyettes államtitkárát is több évtizedes szakmai és baráti kapcsolat fűzi Blaskó Bélához. Köszöntőjében hangsúlyozta, hogy az ünnepelt minden magasabb rendfokozatát soron kívüli előléptetéssel vagy kinevezéssel érte el. Széles körű tudományos tevékenységével pedig a többi között a Belügyi Tudományos Tanács munkáját is aktívan segítette. Elhangzott, hogy Pintér Sándor belügyminiszter 70. születésnapja alkalmából Díszkard emléktárgyat adományozott Blaskó Bélának, aki az elismerést az ünnepséget megelőző napokban vehette át a Belügyminisztériumban. A rendezvényen az ünnepeltet Töreki Sándor, az országos rendőrfőkapitány bűnügyi helyettese, Janza Frigyes ny. vezérőrnagy, Tóth Tamás, a BV országos parancsnoka, Bolcsik Zoltán, az NVSZ főigazgatója és Vankó László, a NAV bűnügyi főigazgatója is köszöntötte. Elhangzott, hogy ritka az olyan életpálya, amelynek során valaki a rendészeti hivatásos és az oktatói-tudományos vonalon is olyan magas szintre jut, mint Blaskó Béla. Szó volt arról is, hogy az ünnepelt elkötelezett rajongója a zenének

„SIC ITUR AD ASTRA”

Hazánk legkiválóbb elméleti és gyakorlati jogászainak tollából születtek azok az írások, amelyekkel egykori és jelenlegi kollégái, barátai köszöntötték Blaskó Bélát. Az 53 részből álló tanulmánykötet írásainak többsége a büntető anyagi jog területét érinti, de a bűnügyi tudományok szélesebb köréből is több tanulmány található a könyvben. Olyan témákat dolgoztak fel a szerzők, mint például az előzetes mentesítés, a terhelti figyelmeztetések rendszere vagy a feltételes szabadságra bocsátás. Madai Sándor, Pállagi Anikó és Pólt Péter szerkesztők az előszóban azt írják: „Sic itur ad astra” – „Így jutunk a csillagokig”. Blaskó Béla ny. r. vezérőrnagy, egyetemi tanár életműve több értelemben is a csillagokig ível, s olyan életpályát jelent, amely bizonyítja, hogy a tehetség, a kitartás és a szorgalom meghozza gyümölcsét.

„Ma Magyarországon nincs olyan rendőr, aki ne ismerné Blaskó Bélát, és alig akad olyan tiszt, akit ne tanított volna büntetőjogból.”

(Balogh János országos rendőrfőkapitány)

„Híresen szigorú vizsgáztató Blaskó Béla, de az igényesség az mindig is jellemezte.”

(Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy, a BM oktatási főszemlélője)

„Kevés olyan emberrel találkoztam életemben, aki olyan komolyan veszi a tréfát, mint Blaskó Béla.”

(Dános Valér ny. r. vezérőrnagy, a Belügyi Szemle főszerkesztője)

és a repülésnek. Pólt Péter legfőbb ügyész mutatta be a *Sic itur ad astra* címet viselő ünnepi kötetet, amelyben több mint 50 szerző köszönti írásával Blaskó Bélát. Az ünnepelt elmondta, hogy azon szerencsés emberek közé tartozik, akik részesei lehetnek a rendészeti felsőoktatás fejlesztésének, az egyetemi karrá válás folyamatának. Elmondta, hogy professor emeritusként örömmel folytatja munkáját az intézményben, de tudja, hogy meg kell adni minden lehetőséget a fiatal kollégáknak az előlépéshez. ●

Szöveg: Szöőr Ádám • Fotó: Szilágyi Dénes

HUNGÁRIA KÖRÚTI CAMPUS

A kormány döntése értelmében a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara (HHK) a Hungária körúti Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campuson folytatja a tevékenységét a jövőben is. A kormányhatározat lehetővé teszi a campus megújulását: a tervezett beruházás egy olyan, a 21. század követelményeinek megfelelő katonai felsőoktatási központ létrehozását jelenti, amely évtizedekre megoldja a magyar tisztképzés problémáit, és a haderőfejlesztésből adódó megnövekedett képzési igényeket is kielégíti. A fejlesztés során a tervek szerint a régi, patinás épületeket – mint például az egykori Magyar Királyi Honvéd Hadiakadémia téglaépülete – felújítják, és új helyet kap a HHK 500 ezer kötetes könyvtára is. A beruházásnak köszönhetően a honvédtisztjelölteket a mostaninál korszerűbb szállásokon helyezik el, és a jelenlegi kari szálló helyére épül egy 600 fős kollégium, amelyben várhatóan a civil hallgatók, valamint a mesterképzéseken és továbbképzéseken tanuló tisztek lakhatnak majd. A katonai képzésnek fontos része a fizikai állóképesség fejlesztése, ezért egy új sportszarnokkal és egy új uszodával is gazdagodik az egyetemi campus. A fejlesztés kiemelt figyelmet fordít a hallgatói közösségi terek létrehozására, és egy új oktatási központ is épül, amelyben a szokásos egyetemi előadótermeken kívül a katonai felsőoktatáshoz szükséges speciális szaktantermek és laborok is helyet kapnak. A beruházás több ütemben, várhatóan 10 év alatt fejeződik majd be, de a fejlesztés ideje alatt folyamatosan biztosítva lesz a katonai felsőoktatás működtetése. A beruházás bizonyos szakaszaiban ideiglenesen szükség lehet majd a hallgatók külső szálláshelyeken való elhelyezésére.

LUDOVIKA CAMPUS

A kormány még 2016-ban hozott döntést a katasztrófavédelmi képzés Ludovika Campuson való elhelyezéséről. A Katasztrófavédelmi Speciális Képzési Központ megvalósítása a Ludovika Campus-projekt újabb eleme, amely a katasztrófavédelmi felsőoktatásnak, az elméleti és a gyakorlati képzésnek, valamint a tisztai szocializációnak ad majd helyet. Ezzel olyan magas színvonalú képzési központ jön létre, amely képes lesz biztosítani Magyarország tűzvédelmi, katasztrófavédelmi és iparbiztonsági szakember-utánpótlásának képzését és továbbképzését. A központ megvalósításának fontos kritériuma, hogy a beruházásnak illeszkednie kell az Orczy-park megújult és már a felsőoktatást is szolgáló szerkezetéhez, működési logikájához. A képzési központban speciális termeket alakítanak ki, létrehoznak egy gyakorlóörsöt, és megépül egy 220 fős kollégium is. A szeptember 23-i kormányhatározat „egyérté az Egyetem infrastruktúrájának további fejlesztésével, a szükséges rekonstrukciós munkálatok elvégzésével, valamint kulturális tér és további irodai kapacitás funkcióváltással történő kialakításával a Ludovika

Campuson”. Magyarország Kormánya még 2012-ben döntött a Nemzeti Közzolgálati Egyetem elhelyezéséről a Ludovika Campus területén. Az állami beruházás során megtörtént az egykori Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia épületének műemléki rekonstrukciója, elkészült az Orczy úti 600 fős kollégium, az új Oktatási Központ, a Rendészeti Oktatási Épület és Kollégium, valamint átadták az új sportlétesítményeket, a Lovardát és a megújult Orczy-parkot is. Ebben az évben a felújított Ludovika Szárnyépülettel gazdagodott a Ludovika Campus. A mintegy 9 ezer négyzetméter hasznos alapterületű felújított épületben 92 iroda, 8 szemináriumi terem, három nyelvi labor, egy számítógépterem és a ludovikás hagyományokhoz hűen két vívóterem kapott helyet.

BAJAI CAMPUS

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem bajai Víz tudományi Karának oktatási-kutatási infrastruktúrája jelenleg nem a kor színvonalának megfelelő állapotban van. A kormányhatározat a bajai campus fejlesztéséről is rendelkezik, amelynek keretében az oktatáshoz és kutatáshoz szükséges eszközök beszerzése és infrastrukturális fejlesztés is történik a következő években. Jelentősen bővül a laboratóriumi eszközpark (például hidraulikai labor, építéstanlabor, víztechnológiai oktatóbázis), és megújul az érsekcsanádi Geodéziai Mérőtelep és a magyaregregyi Lászlóffy Woldemár Hidrometriai Mérőtelep is. A bajai campuson sportpálya épül, és egy hallgatói teret is kialakítanak. A teljes felújítási projekt várhatóan 2022-ben fejeződik be. ●

Szöveg: Szőör Ádám • Fotó: Szilágyi Dénes

TOVÁBB FOLYTATÓDIK A CAMPUSFEJLESZTÉS

Egy szeptember végi kormányhatározat értelmében folytatódik a Nemzeti Közzolgálati Egyetem infrastrukturális fejlesztése. Jelentősen megújul az intézmény Hungária körúti és bajai campusa is, a Ludovika Campuson pedig a katasztrófavédelmi képzés is modern épületeket kap majd. Mindezzel tovább folytatódik az a grandiózus campusfejlesztés, amely a közzolgálati pályákra készülő hallgatók modern környezetben való tanulását segíti.

LÁTHATÓVÁ VÁLNI A NEMZETKÖZI TÉRBEN

Ma már nem elég jól teljesíteni, azt meg is kell tudni jeleníteni a külvilágnak. Így van ez a tudományos életben is, ahol nemzetközi rangsorok jelölik ki az egyetemek helyét a felsőoktatási univerzumban. A Nemzeti Közzolgálati Egyetemnek – ahogy a legtöbb hazai intézménynek – még van hova fejlődnie, de az intézmény nemzetközi tudományos láthatóságának növelésére irányuló stratégiája ígéretesnek tűnik.

Ahogy a 90-es évek szaknévsoros reklámja is szólta: „Aki ki-
marad, az lemarad.” Ha egy egyetem nincs fenn a felsőoktatási
világtérképen, hosszabb távon lemarad az egyre nagyobb
nemzetközi versenyben. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem
kiemelt célja a folyamatos fejlődés és innováció, amelynek
elengedhetetlen feltétele, hogy a kutatás és a tudományos
fejlődés lehetőségeinek, irányainak kihasználása révén
tényezővé váljon globális szinten is. A nemzetközi tudomá-
nyos láthatóságához nagymértékben hozzájárul a megjelent
közlemények olvasottsága, reputációja és végül – a megnöve-
kedett olvasói körnek köszönhetően – a közleményre érkező
hivatkozások száma.

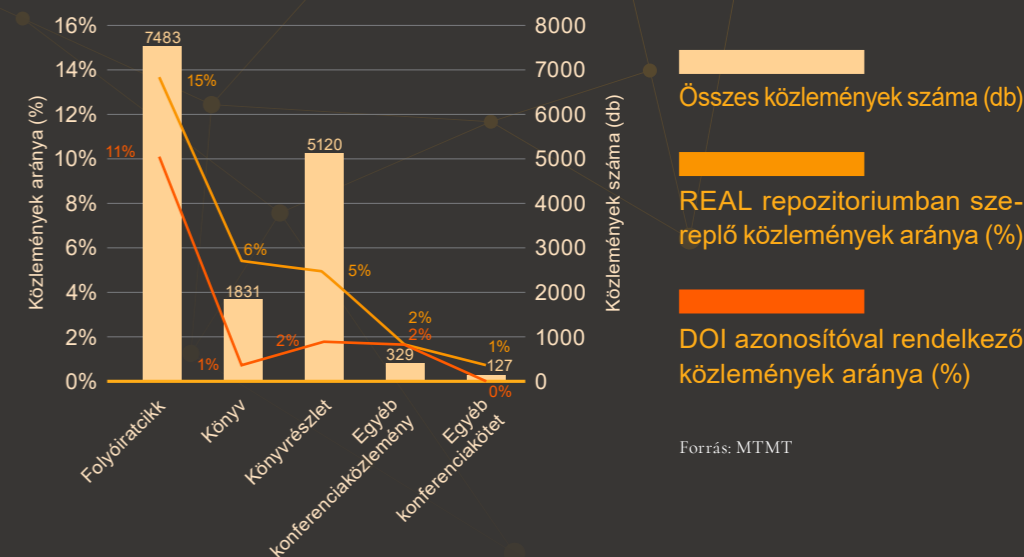
„Az intézmény nemzetközi tudományos láthatóságának növelésére
vonatkozó stratégiája egy új irányvonalat jelöl ki, amelynek révén
az egyetem be tud lépni a tudományos életbe, és nem marad ki
mindenből” – nyilatkozta Csikány Tamás a Ludovika TV
Egyetemes tudomány című műsorában. A tudományos re-
ktorhelyettes úgy véli, ehhez szükség van egy olyan cselekvési
tervre, amelynek birtokában konkrét lépéseket lehet tenni
annak érdekében, hogy a megfogalmazott javaslatok elindul-
hassanak a megvalósítás útján. Ennek egyik feltétele, hogy
az informatika által lehetőséget teremtsenek a kutatóknak
arra, hogy könnyebben és átláthatóbban férjenek hozzá
a tudományos térhez, s megkapjanak minden segítséget
az egyetemtől az előrelépéshez. Nem csak az intézményt, ha-
nem az oktatókat, kutatókat magukat is érdekeltté kell tenni
abban, hogy az egyetem látható-
vá váljon a nemzetközi térben.
Csikány Tamás szerint ez egy
kölesönös folyamat: az egyetem
segíti az oktatókat, akik pedig
hozzájárulnak az intézmény
jobb nemzetközi láthatóságához,
és ezáltal egy közös eredmény
születik.

„A könyvtárunkban ülve akár a vi-
lág összes sarkába eljuthatunk”
– fogalmazott John Lubbock
angol parlamenti képviselő a 19.
század végén, gondolatait pedig
pár évtizeddel később Mészáros
Zoltán visszhangozza, csak más
szavakkal, amikor arról beszél,
hogy milyen új paradigmavál-
tás folyik éppen a tudományos
kommunikációban. Az NKE
Egyetemi Központi Könyvtár

főigazgatója úgy véli, hogy nem először fordul elő a tör-
ténelem során, hogy technikai innovációk révén nyílnak
meg új lehetőségek a tudományos szférában. Egy ilyen
tudományos újítás az NKE-n az adatbázisok széles körű
használatára való áttérés, ugyanis „most egy olyan változás-
ban vagyunk benne, amikor kiadók és adatszolgáltatók több száz
oldalnyi anyagot tesznek elérhetővé” – világított rá lapunknak
a könyvtári szakember. Az intézmény az adatbázisok tekin-
tetében mindenesetre élen jár: számos olyan nemzetközileg
is jelentős és neves adatbázist fizet elő, amely lehetőséget
biztosít hallgatóknak, oktatóknak és kutatóknak arra, hogy
a világ tudományos munkáihoz hozzáférhessenek, felhasz-
nálva azokat tudományos tevékenységükhöz. Nem mindegy
azonban, hogy milyen folyóiratban, kötetben publikálnak
a kutatók, megjelent munkáiknak ugyanis csak egy része
jelenik meg a globális tudományos térben. Az egyetemek
versenyképességét számos mutatóval mérik, az egyik ezek
közül, hogy milyen rangsorokba kerül be az intézmény, ez
pedig a többi között minőségi publikációk által érhető el
(minőségi publikációnak tekinthető az a közlemény, amely vala-
mely katalogizált adatbázisban [például Web of Science, Scopus]
szerepel – a szerző megjegyzése).

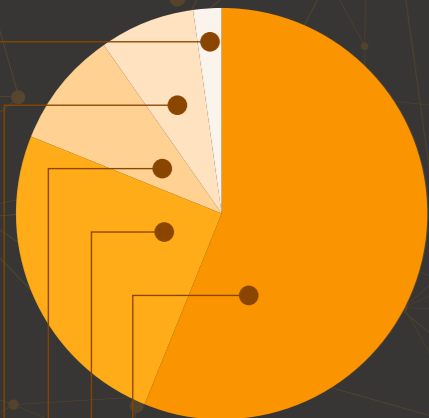
A Quacquarelli Symonds (QS) egyetemi rangsor elérésé-
hez például olyan feltételeknek kellene megfelelni, mint
nemzetközi együttműködés más intézményekkel, minőségi
publikációk készítése, több angol nyelvű kurzus ajánlása, »

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM KÖZLEMÉNYEINEK
MEGOSZLÁSA TÍPUS SZERINT 2012 ÉS 2019 KÖZÖTT**

Forrás: MTMT

SCOPUS ÁLTAL INDEXÁLT KÖZLEMÉNYEK SZÁMA TÍPUSONKÉNTI MEGOSZLÁSBAN AZ NKE-N 2012 ÉS 2019 KÖZÖTT

Folyóiratcikk 142,56%
 Konferenciaközlemény 63,25%
 Egyéb 23,9%
 Könyvrészlet 19,8%
 Könyv 5,2%

Forrás: MTMT

nemzetközi konferenciákon való részvétel, egyetemi márka ('brand') fejlesztése, valamint kormányzati, ipari kapcsolatok erősítése és létrehozása – olvasható az NKE új stratégiájában. A THE nemzetközi rangsorba való bekerüléshez 5 éven keresztül 200 darab Scopus által indexált közleményt kell felmutatni az intézménynek. A tavalyi adatok alapján évi 66 közleménynél tart az NKE, tehát további 134 publikáció szükséges a következő években a rangsorban való megjelenéshez. Ehhez jelentős fejlődést kell produkálni az egyetemnek, a többi között a konferenciaközlemények, könyvrészletek és folyóirat-közlemények számának növelésével. A fő stratégiai cél Q-s, THE és ARWU nemzetközi rangsorokban helyezést elérni, azonban a mérések azt mutatják, egyelőre csak néhány szerző aktív például Q-s pályázatokban, így az egyetem kevés nemzetközi közleményt jegyez. „Az internet elterjedése és az ún. online publikálások tömeges megjelenése alapjaiban változtatta meg a tudomány kapcsolatos paradigmákat” – mondta el lapunknak Sasvári Péter habilitált egyetemi docens. A nemzetközi tudományos láthatóság növelésére vonatkozó tanulmány szerzője szerint minőségi publikációkra van szükség ahhoz is, hogy az oktatók sikeresen szerepeljenek a releváns pályázatokon (így például az ERC nemzetközi pályázati rendszerben vagy a Lendület Programban). A szakember

szerint a kutatók saját előmenetele és az intézmény nemzetközi elismertsége szempontjából is fontos lenne előrelépni. Az egyetemnek presztízst és egyfajta 'brand'-et jelent a neves rangsorokban való megjelenés, s nem utolsó szempont, hogy a nemzetközi elismeréseknek egyre hangsúlyosabb szerep jut a tudománypolitikában is. „A rangsorokra való felkerülés egyik, ha nem a legfontosabb tényezője a nemzetközi publikáció és az arra érkezett hivatkozások mennyisége és típusa” – véli Sasvári Péter. Az egyetemi docens szerint a kitűzött cél eléréséhez (a jelenlegi kimutatások alapján) az intézmény minden oktatójának háromévente írnia kellene egy minősített folyóiratcikket, konferenciaközleményt vagy könyvfejezetet, könyvet. Ehhez az intézménynek is minden támogatást meg kell adni: a minőségi publikációkat mind erkölcsileg, mind anyagilag el kell ismernie, és a folyamathoz megfelelő oktatást is biztosítani kell. „Meg kell mutatni az oktatóknak, kutatóknak, hogy milyen opciók állnak rendelkezésükre, mik a jelentős folyóiratok, és nem utolsósorban érdekeltté kell őket tenni abban, hogy ezekre pályázzanak” – tette hozzá Sasvári Péter. Az anyagi motiváció is fontos szerepet kaphat a folyamatban. A Nemzeti Közzolgálati Egyetemen már tavaly elindult az a pályázati folyamat, amelyben a minőségi publikációkat „jutalmazza” az intézmény. A minőségi publikációk jelentősen hozzájárulnak az egyetemi rangsorokban való feljebbjutáshoz is: ahhoz, hogy az egyetem láthatóvá tudja tenni magát a nemzetközi tudományos térben is, fontos, hogy az egyetem neve is felkerüljön a publikációkra. A digitális rendszerek, adatbázisok pedig gondoskodnak mind a szerző, mind az NKE számára az azonnali megjelenésről (például a Scopus adatbázis maga intézi a szerzői és intézményi regisztrációs, valamint profilban való megjelenését). Sasvári Péter beszélt az „open access” mozgalom, vagyis a „publikációs reklám” szerepéről is: az idézések számának növeléséhez olyan platformokat kell találni, amelyek lehetővé teszik, hogy a közlemény szabadon feltölthető legyen a „tudományos közösségi hálóra”, így nem csak az intézmény, kiadó, hanem a szerző saját maga is menedzselheti munkáját, tovább tágítva ezzel a globális tudástárat, bizonyítva ezzel a fentebb idézett John Lubbock szavait. A nemzetközi tudományos láthatóság növelésére vonatkozó összehangolt folyamat mindenesetre elindult az intézményben. Ennek részeként intézkedési terv született, amely a többi között olyan feladatokat fogalmaz meg, mint például tudományos közösségi oldalak használatának népszerűsítése, kutatómódszertani tanfolyamok szervezése, vagy Kiválóság Karrier Központ felállítása. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Rugalmas szabályozás a távmunkára

A munkavállaló és a munkaadó megegyezésén alapuló szabályozást készített elő a kormány a távmunkával kapcsolatban. Közös alku határozná meg például, hogy a munkavállaló mely napokon dolgozna otthon. A járványhelyzet alatt ad hoc módon bevezetett munkahelyen kívüli munkavégzés a tapasztalatok szerint bevált, a versenyszféra mellett ma már állandó jelleggel alkalmazzák a lehetőséget a közszféra egyes területein is. Ez utóbbi miatt vált fontossá a szabályozás, ami a kellő tisztánlátást alapozza meg.

A távmunka fogalmával először 1973-ban az Egyesült Államokban lehetett találkozni. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) definíciója a nem munkaadói központban teljesített munkát tekinti távmunkának, amelyet a modern infokommunikációs eszközökkel lehet végezni. Manapság a távmunka fogalma összemosódik az otthoni munkavégzéssel (home office), de a fenti definíció érzékelteti, hogy nem teljesen ugyanarról van szó. A közelmúltban elkészült és várhatóan még ősszel az Országgyűlés elé kerülő magyar

PSZICHOLÓGIAI FELKÉSZÜLÉS A TÁVMUNKÁRA 5 LÉPÉSBEN

1. A munkavégzés helye: jelölj ki egy fix helyet a lakásban a munkavégzésre! Törekedj rá, hogy csak abban a helyiségben vagy a lakásnak abban a részében dolgozz! Ez segít az agynak és idegrendszernek is azonosítani, hogy amikor ott vagy, akkor dolgozol, és amikor a lakás többi részében vagy, akkor pihensz!
2. A munkavégzés ideje: felejtse el a „majd este megcsinálom, meg úgyis van még időm...” kezdetű mondatokat, mert kizárólag önbecsapáshoz vezet. Fixáld a saját munkaidőd! A fix munkaidő kialakítása nélkül összefolynak a napok, hetek, és összekeveredik a munkaidő és a pihenés.
3. A kommunikáció kontrollálása: a 21. században az első számú stressz a kezeletlen mennyiségű információ. Ezért tartsd kontroll alatt, hogy honnan jöhet be az információ hozzád, és hogyan mehet ki információ tőled.
4. Külső audit: tarts rendszeres ellenőrzést, hogy mindent jól csinálj! Időről időre érdemes egy kicsit változtatnod is a folyamatokon, hogy csökkentsd a monotonitást!
5. Havi teljesítményértékelés: amit nem mérsz, abban nem is tudsz fejlődni. Havi szinten készíts értékelést, hogy mit vállaltál, és abból mit teljesítettél. Írd le, hogy mi volt az oka a sikernek, és mi a kudarcnak vagy hibának.

Forrás: Földi Miklós – munkapszichológus, tréner, Magyar Távmunka Szövetség

jogi szabályozás azonban egyenlőnek tekinti ezen fogalmakat – magyarázza lapunknak Bodó Sándor. A foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkár hozzátette azt is: az uniós országok közül a sor végén voltunk a távmunkát, illetve az otthoni munkavégzést illetően, hiszen a munkavállalók mindössze 3-4 százaléka dolgozott ebben a kategóriában. Idén tavasszal azonban a koronavírus-járvány soha nem látott megoldásokat igényelt a munkaerőpiacon is, sok helyen 24-48 óra alatt kellett átállni otthoni munkavégzésre. A cégek és megannyi állami szereplő különösebb zökkenők nélkül vette ezt az akadályt, aminek egyebek mellett az lett a hozadéka, hogy jogi téren is egyeztetések indultak a munkaadói és munkavállalói oldal között egy állandó jogszabályi keret megalkotására. Ennek részleteit aztán – szintén a veszélyhelyzet alatt bevált jogi gyakorlatnak megfelelően – kormányrendeletekkel vagy miniszteri szintű rendeletekkel könnyedén lehet majd szabályozni. Magyarán az ország lezárását követő legnehezebb időszak alkalmi megoldásai után mára egy állandó, de hangsúlyozottan rugalmas szabályozásra törekszik a törvényalkotó. A szabályozás legfontosabb újdonsága az lesz, hogy a jövőben nem rendelhető el egyoldalúan a folyamatos távmunka, még akkor sem, ha a járványhelyzet súlyosbodna, azaz a home office lehetőséget a munkaadó és a munkavállaló megegyezése szerint kellene bevezetni. Praktikus oldalról ez például úgy nézhet ki, hogy a dolgozó maga is kérheti az otthoni munkavégzést, a munkaadóval pedig megegyezik, milyen napokon vagy egy nap mely részében dolgozna távmunkában. A másik fontos változás anyagi természetű. Adómentes rezsizátalányt vezetnének be, amely a munkavállalót illetné a home office-os időszakra. Ennek értéke az elképzelések szerint a mindenkori minimálbér tíz százaléka lenne havonta, az összeg most 16 100 forint. A térítés felhasználható az otthonlétből fakadó megnövekedett rezsiköltségek: a gáz, a villany, a víz, de akár az internetszolgáltatás kifizetésére is. Szakértők szerint az átalányban például az a jó, hogy minimalizálja az adminisztrációt.

A szabályozás – Bodó Sándor elmondása szerint – a jogviták elkerülése érdekében történik, de az államtitkár agyonszabályozást nem, inkább konstruktív jogszabályt szeretne. A törvény pontosan tisztázza majd a fogalmakat: egyebek mellett azt, hogy milyen időtartamban legyen lehetőség a home office-ra, és melyek a legfontosabb biztonsági kérdések. Otthoni munkavégzésnél is szükség van ugyanis bizonyos munkavédelmi szabályokra. Nyilvánvaló, hogy egy horzsolás esetén nem kell szabályokat hozni, ám egy elektronikus eszköz okozta sérülés elkerülésére azért

mégiscsak kell valamilyen alapvető balesetvédelmi szabályozás, ebben cikkünk írásának időpontjában még távol álltak egymástól az álláspontok. Az államtitkár ennek ellenére a jogszabály őszi elfogadásával számol. Németországban az ottani hasonló jogszabályok megalkotásakor például figyeltek az otthoni munkavégzés társadalmi, magánéleti és lelki oldalára is. A társadalmi-magánéleti problémák megelőzésére jó példa annak szabályozása, hogy a magánélet és a home office ne csússzon egybe, azaz, hogy ott is legyen munkaidő vége. A magyar szabályozás is hasonló szemléletű, alapját a már korábban említett megállapodás jelenti a munkaadó és a munkavállaló között. Szintén lényeges kérdés volt tavasszal, hogy vajon a home office mennyire rontja a munkavégzés hatékonyságát. A cégvezetők saját bevallásuk szerint eleinte félték a hatékonyság romlásától, ám – mint kiderült – mindez alaptalan volt. „A hatékonysággal alapvetően nem volt gond, tehát a munkavállalók kellően komolyan vették ezt a feladatot, és teljesítették azokat az elvárásokat, amelyeket a munkaadó megfogalmazott” – mondta az államtitkár, aki szerint mindez a kölcsönös bizalmat is jelzi, azaz a munkavállaló otthoni környezetben is elvégzi a rábízott feladatot, és nem magánéleti tevékenységre használja fel a kapott időt, a munkaadó, illetve a felettes vezető pedig mindezt el is hiszi neki. Ráadásul az sem teljesen igaz, hogy a távmunkában dolgozók munkaideje kötetlen. Épp a járvány mutatta meg, hogy bizonyos adminisztratív vagy telefonos ügyintézési folyamatok otthon is rendes napi munkaidő-beosztásban végezhetőek el. Ha pedig valamely munkáltató mégis ellenőrizni szeretné a munkaidő betartását, arra is van megoldás. Ilyen a munkavállaló által vezetett munkaidő-nyilvántartás, de akár a számítógép távoli felügyelete is, amely lehetővé teszi annak kontrollját, hogy a munkavállaló mennyi időt tölt el ténylegesen a munkájával. Kérdés, mennyire van ennek értelme, hiszen a foglalkoztatottak és a foglalkoztatottak szemlélete is egyre inkább abba az irányba tolódik, hogy nem munkaidő van, hanem munka, amit el kell végezni. Ez is felfogható egyfajta kötetlenségnek, persze a partneri viszony ez esetben különösen elengedhetetlen. A home office lehetősége a versenyszféra mellett a közszolgáltatásban is adott. Bodó Sándor lát esélyt arra, hogy a lehetőség előbb-utóbb a közzférában is elterjedjen, azokban a munkakörökben legalábbis mindenképpen, ahol ez megoldható. Az államtitkár szerint mindez „nem ágazati, hanem munkaköri kérdés”, ugyanis míg egy rendőrjárőr nyilván nem tudja otthonról ellátni a munkakörét, addig egy irodai alkalmazott könnyedén. A jogszabály szakmai egyeztetései a vége felé járnak, a tervezet ősszel kerülhet a parlament elé, a részleteket pedig rendeletekben szabályozzák majd. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Szilágyi Dénes

MÉDIAMUNKÁSOKAT IS KÉPEZNEK AZ NKE-N

Az MTVA szakmai támogatásával indított közszolgálati média-újságíró és szerkesztő képzést a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. A közügyek és a köz szolgálata iránt érdeklődő fiatalokat szeretnék olyan készségekkel felruházni, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy újságíróként vagy szerkesztőként megállják a helyüket az állandóan változó médiavilágban.

Az egyetem által meghirdetett médiaképzésre mintegy háromszoros volt a túljelentkezés. Az idei tanév 25 hallgatóval indult el, akik a két féléves tanulmányaik alatt átfogó elméleti és gyakorlati ismereteket kaphatnak a közszolgálati média működésével kapcsolatban. „A mi képzésünk abban egyedi, hogy a tárgyak mintegy fele gyakorlati képzés” – hangsúlyozta lapunknak Bartóki-Gönczy Balázs, az ÁNTK egyetemi adjunktusa. A képzés szakfelelőse elmondta azt is, hogy a gyakorlatokra elsősorban az MTVA stúdióiban kerül sor, ahol a hallgatók elsajátíthatják a hang- és videótechnika, a műsorszerkesztés és rendezés, a vágás, valamint az operatőri munka alapismereteit. A szakember szerint ma egy újságíró akkor tud megfelelni a professzionális média kihívásainak, ha a magyar újságírás hagyományait ötvözi a legújabb technológiai ismeretekkel. A képzés során olyan értékek elsajátítására is hangsúlyt helyeznek, mint például a tények tisztelete, az információk összegyűjtése, a tájékozott polgárok számának növelése és a demokratikus nyilvánosság érdekeinek védelme. Nagy szerepet kap a kompetenciafejlesztés, azoknak a készségeknek az elsajátítása, amelyek már a képzés időtartama alatt is használhatók a médiapiacra. Ezek közé tartozik például a retorika, az írástechnika, az egyéni készségfejlesztés és a vezetői kommunikáció. A levelező rendszerű, önköltséges képzés gerincét a gyakorlati tárgyak adják, de az elméleti ismeretek sem elhanyagolhatók. „Az intelligencia, az általános kulturális kitekintés, egy jó verbális kommunikációs készség mindenképpen szükséges ahhoz, hogy valaki a közmédiában is helytálljon, de legalább ennyire nélkülözhetetlen a csapatmunkára való készség is” – fogalmaz Bartóki-Gönczy Balázs. A szakember szerint a szó jó értelmében olyan médiamunkásokat képeznek, akik kifejezetten egy mediaközegben képzelik el magukat. Ehhez pedig remélhetőleg egy jó „papírt” kapnak majd a végzett hallgatók, akik ezzel nemcsak a közmédiában, hanem a kereskedelmi médiában is nagyobb eséllyel helyezkedhetnek majd el.

A hallgatók a közszolgálati és kereskedelmi média szerepének és helyének elméleti kérdései mellett a média működésével kapcsolatos alapvető jogi és szabályozási ismereteket is megszerezhetik, de a médiaetika, a társadalmi kommunikáció, valamint a szociálpszichológia legfontosabb kérdéseiről is lesz szó a képzésen. A képzésben az egyetem fő partnere a közmédiá, amely gyakornoki programot is hirdetett, így ott a médiaképzés végzettjei jó eséllyel kaphatnak állást. „Nem szeretnénk túlképzést folytatni, az lenne a jó, ha a 25 hallgató közül minél több el is tudna majd helyezkedni” – tette hozzá a médiaképzés szakfelelőse. A szakember szerint, aki innen kikerül, nem fog elveszni egy stúdióban, tudja majd, hogyan zajlik a vágás, a hírszerkesztés, az adásrendezés, de kap olyan ismereteket is, amelyek a személyes fejlődését segíthetik.

A KÉPZÉS FŐBB TÁRGYAI:

- A közszolgálati és kereskedelmi média alapjai
- Újságírás és hírszerkesztés alapjai hagyományos és új médiafelületeken
- Szociálpszichológia
- Videó- és hangtechnika alapjai
- Operatőri ismeretek
- Műsorszerkesztés a gyakorlatban
- Személyes kompetenciafejlesztés
- Beszédtechnika
- Érvelés- és írástechnika
- Média jog és internetszabályozás
- Vágási ismeretek
- Vezetői kommunikáció

„A tájékoztatáshoz, tájékozódáshoz való jog biztosítása értelemszerűen a közszolgálat kategóriája” – fogalmazott az induló médiaképzés kapcsán a Ludovika TV-nek adott interjújában Koltay András. Az NKE rektora szerint közszolgálati újságírás alatt nem feltétlenül a közmédiá intézményrendszerét kell érteni, hanem általában véve azt a tájékoztató tevékenységet, amelyet a magyar média ellát. „Az egyetemnek is kiváló újságírói, riporterei, szerkesztői vannak, és sok hasonló helyen van szükség szakemberekre” – hangsúlyozta Koltay András, aki szerint a szeptemberben indult médiaképzés hiánypótló jellegű, tehát érdemes volt a programban gondolkodni. A rektor szerint a képzés szakmai tartalma, az oktatott tárgyak és az előadók sora bizonyíthatja, hogy a médiaképzés illik az egyetem képzési profiljához. ●

Bűnmegelőzés építészeti eszközökkel

Statisztikák igazolják, hogy városi környezetben sokkal gyakrabban fordulnak elő személyek és tulajdonaik elleni bűntettek, mint a kisebb lélekszámú településeken. Ezért sem mindegy, hogy a városlakók milyen tudatosan alakítják ki és teszik biztonságossá saját környezetüket. Ezt nagyban segítheti az építészeti bűnmegelőzés, amely ma már nemcsak magas kerítések építéséből és térfigyelő kamerák kihelyezéséből áll, hanem a lakosság bevonásával olyan új szokások kialakításából, mint például mozgásérzékelős lámpák telepítése, szűrős bokrok ültetése, az udvar rendben tartása, és a jószomszédi kapcsolatok.

„A környezetszenzitív prevenció célja a biztonságtudatosság növelése. Ha már tudatosak vagyunk az egészségünk megóvása, a környezetünk védelme terén, miért ne lehetnénk tudatosak a saját biztonságunk megteremtése kapcsán is?” – teszi fel a kérdést Molnár I. Jenő, az NKE doktorandusza, aki a témában készítette el disszertációját. A Biztonságos és Élhető Városokért Egyesület (BEVE) alelnökéeként is dolgozó szakember szerint az embernek és a társadalmaknak ösidők óta alapvető igénye saját és környezetük biztonságának megóvása. Idővel ez a védelem fegyverekben, városokat körülvevő falakban és várakban testesült meg, napjainkban pedig már a 21. század adta technikai lehetőségeket is használva lehet alakítani a társadalom objektív és szubjektív biztonságpercepcióját. Az építészeti bűnmegelőzés mint prevenciós irányzat az 1950-es években jelent meg a többi között Jane Jacobs, Ray C. Jeffery és Oscar Newman munkássága nyomán. Kutatásaikkal rávilágítottak arra, hogy a városiasodás magában hordozza az elszemélytelenedést, a közöny veszélyét, ami remek lehetőséget kínál a bűncselekmények elkövetéséhez. „Az alapkoncepció szerint a közösség és az egyén együttélését kell szabályozni” – foglalta össze az építészeti bűnmegelőzés 20. századi gondolkodóinak következtetéseit Molnár I. Jenő. A Rendészettudományi Kar doktoranduszhallgatója azt is elmondta, hogy az évtizedek során az alapelveket erősen félreértelmezték: „Elvitték a fókuszot a technikai megoldások irányába, így az építészeti bűnmegelőzést egészen az ezredfordulóig olyan szituációs prevenciós eszközként tartotta számon a szakma, amely a kerítések magasságának, a közvilágítás növelésének, a növényzet karbantartásának, a riasztók és térfigyelő kamerák kihelyezésének összessége.” Az ezredforduló hozta el a felismerést, hogy ezek inkább eszközök, mintsem célok, a valódi kihívás egy olyan közösség kialakítása, amely életét és biztonságát a fizikai környezet segíti. Az építészeti bűnmegelőzés gondolkodóinak „második hulláma” már inkább tekintette alapelvnek a szociális kohéziót, a társadalmi kapcsolatokat és a közösségi kultúrát.

„Egész országokat, településeket felölelő építészeti bűnmegelőzési gyakorlatról azonban még nem beszélhetünk” – hívta fel a figyelmet a hazai és nemzetközi tendenciákra Molnár I. Jenő, aki szerint az objektív biztonságérzékelésen túl kiemelt szerepe van a szubjektív percepciónak is, ugyanis a bűncselekményeket nemcsak statisztikákkal, hanem az emberek életminőségével is érdemes vizsgálni. Kanadában és az Amerikai Egyesült Államokban már

évtizedek óta foglalkoznak a kérdéssel, és képzéseket is szerveznek a témában. „Két kollégámmal 2018-ban végeztük el az alap- és haladó képzést Springfieldben, ahol megdöbbentően tapasztaltuk, hogy egyes államokban az építési engedély kiadásának feltétele egy építészeti bűnmegelőzési vizsgálat” – mondta el lapunknak személyes élményeit a doktorandusz. Európában Nagy-Britanniát érdemes kiemelni, ahol az úgynevezett Secured By Design szervezet a rendőrség részeként működik. Aki a segítségüket kéri, egy minősítési eljáráson esik át, amelynek eredményeképpen az adott ingatlant vagy területet egy sajátos szempontrendszer alapján különböző kategóriákba minősítik.

Szerencsére nemcsak a nemzetközi térben, hanem Magyarországon is vannak jó példák. Ilyen a tavaly zárult Legyen tered! elnevezésű projekt, amelynek célja egy X. kerületi park átalakítása volt az építészeti bűnmegelőzés elvei mentén. A közösségi tervezés és a lakók elképzelései által megvalósult kezdeményezés átszabta a zöldterületet. „Az általam készített felmérés tanúsága szerint az emberek általános biztonságérzete egy 10-es skálán 5,3-ról 7,9-es értékre növekedett. Később az is kiderült, hogy adott időszakra nézve a bűncselekmények és szabálysértések száma közel 50%-kal csökkent” – sorolta a projekt eredményeit Molnár I. Jenő.

A problémás területek kezelése egy rendkívül komplex (kriminá-, szociál- és oktatáspolitikai) feladat, az eredményes munka alapja pedig a kiterjedt társadalmi felelősségvállalás és a lakosság bevonása. Úgynevezett gették minden nagyvárosban, így Budapesten is vannak. A doktorandusz szerint meg kell találni azokat, akik nyitottak a változásra, s csak utána kezdődhet az akár egy évtizedet is felölelő munka, amelynek része a nevelés és a fizikai környezet megváltoztatása is. Fontos, hogy a változásnak az érintettek is aktív részesei legyenek. „A cél, hogy a környezetet változtassuk meg, ne az embert, de ma már tudjuk, hogy ez a kettő együttesen zajlik” – fogalmazott lapunknak Molnár I. Jenő.

A változás nem egyik napról a másikra történik, s nagyon sokszor szembe kell menni a rossz beidegződésekkel is. A szakértő szerint számos korábbi szokást kellene hátrahagyni, és olyan új módszereket, megoldásokat kialakítani, mint például mozgásérzékelős lámpák telepítése, szűrős bokrok ültetése, az udvar rendben tartása, és a jószomszédi kapcsolatok ápolása. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Halálos „Bika”

Gyors, durva és olcsó – ezek miatt rendkívül veszélyes a piacon megjelent új dizájner drog, amelyet „Bika” névre keresztelt a köznyelv. A sokszor halált okozó szer három vegyület keverékéből áll, a variációknak így végtelen fajtája létezik. Haller József tanszékvezető szerint könnyen előfordulhat, hogy egy olyan vegyületről van szó, amely a kutatólaboratóriumokból véletlenül kiszabadulva önálló életre kelt, új droként.

Nyáron sokszor hallhattunk a sajtóban arról, hogy egy új drog ütötte fel a fejét a hazai piacokon, amely szép számmal szedi áldozatait az ország több régiójában. A köznyelv csak „Bikaként” emlegeti a Kínából behozott új szert, amely nálunk egyelőre még „csak” a dizájner drogok sorában kapott helyet, és a kannabinoidok családjába tartozik. MDMB-PICA, 5F-AMB-PINACA, 4F-MDMB-BINACA, 4F-MDMB-BICA – ezen vegyületek bármelyike lehet a Bika, amely megnevezés a „BICA” névvégződés magyarítása, tehát nemcsak a szer bikaerős voltára, hanem a vegyület nevének (BICA) végződésére is reflektál. A Rendészettudományi Kar Kriminálpszichológiai Tanszék vezetője szerint a szer erejét sem szabad lebecsülni, ugyanis egy nagyon jelentős, intenzív, droghatás jelleget kelt a fogyasztóban. Rendőrségi információk szerint nemegyszer veszélyes, őrzőgő, agresszív emberré változtatta a használókat, akik utána – elveszítve az önkontrollt – zombiként tántorognak végig a városon. Zacher Gábor toxikológus egy interjúban egy erőtől és dühtől tomboló bikához hasonlította a fogyasztókat, akiknél végül „nagyon gyorsan szívritmuszavar lépett fel, majd a keringési elégtelenség miatt belehaltak a történetbe”. A kannabinoidok családjába tartozó Bika drog közvetlen rokonságban áll a marihuánával és a hasissal, és (ellentétben a különböző médiumokban megjelenő egyéb információkkal) „ha össze akarjuk hasonlítani valamivel, akkor nem a dizájner, hanem kannabinoid drogok között kell keresgelnünk összehasonlító alapot” – véli Haller József.

A Bika a fent említett vegyületek keverékéből áll: előállítástól és helyszíntől függ, hogy milyen variációban került a piacra. Mindegyik vegyület szerkezete csak apró részletekben tér el egymástól, és sok hasonlóságot mutatnak a kutatási és gyógyszerészeti céllal előállított kannabinoid származékokkal. A kannabinoid alaplakmolekula módosításával a hatékonyság növelése, valamint „új” hatások elérése az elsődleges cél. A Bika esetében ezek az új mellékhatások (még) nem ismertek, mert a Bika nevű kannabinoid variánsok újak, és éppen emiatt keveset tudunk róluk. „A jövő kutatása hivatott eldönteni, hogy a Bika egyszerűen csak egy ultrahatékony kannabinoid, vagy vannak más hatásai is” – fogalmazott a szakértő, aki úgy véli, hogy a jelenlegi tudásunk még nem igazolja, hogy a vegyület több lenne, mint egy kivételesen hatásos kannabinoid.

„Az ún. dizájner drogok korábban már létező droghatású anyagok kisebb-nagyobb kémiai módosításával keletkeznek” – foglalta össze az ilyen készítmények lényegét az NKE oktatója. A szakember beszélt arról is, hogy miért nehéz útját állni az ilyen szerek terjedésének: mivel a dizájner drogok korábban már létező anyagok kémiai módosításával keletkeznek (ezáltal újnak számítanak a piacon), még nem kerültek fel a droglistákra, forgalmazásukat így törvény nem tiltja. Ráadásul bürokratikus intézkedések sora miatt keletkezik egy ún. „időablak”, amikor is az előállítók minden következmény nélkül terjeszthetik a szert. A Bikával is ez a helyzet: bár több országban már felkerült a pszichoaktív, illetve „gondot okozó” szerek

listájára, de Haller József tudomása szerint még sehol sem minősült expressis verbis „drognak”, vagyis olyan vegyületnek, amelynek előállítását és terjesztését törvény tiltja. Ha egy vegyület felkerül a pszichoaktív szerek listájára, másfél-két évet kell várni, hogy a kábítószerek közé sorolják át, vagyis a büntetőjogban is súlyosabb kategóriába kerüljön. Ráadásul ezzel még mindig nem szűnik meg a szer forgalmazása.

„Ha a drog valóban annyira veszélyes, ahogy a sajtóból kiderül, akkor akár önmagát is felszámolhatja” – adott választ arra a kérdésre a téma nemzetközileg is elismert szakembere, hogy miként állítható meg az (ilyen) drogok terjedése. A kannabinoidoknak megvan az a tulajdonsága, hogy nem okoznak erős függőséget, ráadásul könnyen helyettesíthetők egymással, így egy veszélyesebb fajta (amilyenek a Bikát is tartják) egy idő után nem lesz olyan felkapott, mint biztonságosabb társai. Vagyis a kannabinoidok kedvelői idővel visszatérnek korábbi drogjukhoz, amellyel nagyobb eséllyel érnek el élvezetet, mint halált. „A Bika karrierjének végét jelentheti, ha a drogfogyasztók körében kellően veszélyessé (és halálössé) válik, amit erősít egy hatékony ellenkampány is, tudatosítva a vásárlókban a kockázatokat” – véli a kutató.

Egyelőre viszont még a hatásokkal és nem a következményekkel kell megküzdeni: a kockázatokon túl komoly probléma, hogy egyre több helyen hozzá lehet jutni az új szerhez, ráadásul olcsóbban, mint más kannabinoidokhoz. A por több száz kilós csomagokban érkezik Kínából, feloldják valamilyen folyadékban, amelybe utána dohányt vagy

egyéb gyógynövényt áztatnak, majd így dobják piacra, tulajdonképpen egy fröccs áráért.

A közvélekedést megcáfolandó, Haller József kérdésünkre elmondta, hogy a drogfogyasztás problémája nem csak a társadalom szegényebb rétegeit érinti: a fogyasztók kétharmadának nincsenek olyan szociális vagy egyéni problémái, amelyeket droggal szeretne „gyógyítani” vagy feledtetni. Azt viszont nagyban befolyásolja a szociális helyzet, hogy ki milyen minőségű szerhez fér hozzá, ugyanis az anyagi lehetőségektől függ, hogy mit engedhet meg magának a fogyasztó. A kannabinoidok grammonkénti ára 2–4000 forint között alakult 2019-ben, a Nemzeti Kábítószert Adatgyűjtő és Kapcsolattartó Központ éves jelentése szerint. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

MEGKEZDŐDÖTT A MAGYAR HONVÉDSÉG TRANSZFORMÁCIÓJA

A Ludovika Zászlóalj is része annak a katonai szervezetnek, amely augusztus elsejével jött létre a Magyar Honvédségen belül. A szentendrei székhelyű MH Transzformációs Parancsnokság létrehozása egy újabb állomása a Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Programnak. Az új szervezeti egység megteremtésével azt szeretnék elérni, hogy a technikai fejlesztések mellett tovább erősödjön a honvédség intellektuális, humán oldala is.

A 2001-es terrortámadást követően fogalmazódott meg az igény az akkori amerikai elnök fejében egy olyan szervezet létrehozására, amely képessé teszi a haderőt arra, hogy ne csak a hagyományos, hanem az úgynevezett „aszimmetrikus” fenyegetésekkel szemben is hatékonyan tudja felvenni a harcot.

Az Egyesült Államokban, Norfolokban települt amerikai Összhaderőnemi Parancsnokság adta első otthonát a hadsereg reformjával („transzformációjával”) foglalkozó szervezeti egységnek, mely a 2002-es prágai NATO csúcstalálkozó után már nem egyedül, hanem a szintén Norfolokban létrehozott NATO Transzformációs Parancsnoksággal együtt felelt a haderők új követelmények szerinti átalakításáért. Idővel több tagország is felismerte a transzformációs parancsnokságban rejlő lehetőségeket, így 2020-ban Magyarországon is otthonra talált a volt Kossuth Lajos

Katonai Főiskola épületében létrejött Magyar Honvédség (MH) Transzformációs Parancsnokság. „A transzformáció lényegében a terrorizmus elleni harc miatt került be a fogalomtárba, amelynek a lényege az volt, hogy képessé tegye az amerikai fegyveres erőket ún. aszimmetrikus hadviselésre, kezdetben az amerikai elnök stratégiai iránymutatása, később pedig a NATO feladatszabása alapján” – foglalta össze a transzformáció rövid történetét Szenes Zoltán, aki 2008-ig volt tanácsadó a NATO Transzformációs Parancsnokságnál. Az NKE Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék tanára elmondta azt is, hogy a folyamatos technikai fejlesztések, az új technológiák bevezetése nyomán jelentkezett igény egy olyan szervezetre, amely humán oldalról felkészíti a Magyar Honvédséget az új kihívások jelentette feladatokra. Ezért a létrejövő MH Transzformációs Parancsnoksághoz rendeltek minden olyan katonai szervezetet, amely oktatással, kiképzéssel foglalkozik: például a várpalotai kiképző központot, a szolnoki békefenntartó és kiképző központot, vagy a Ludovika Zászlóaljat.

„A szabályzatok és szabályzók, a doktrínák, a képzés és kiképzés, a tiszt- és altisztképzés mind-mind mind olyan képesség, amiért a Transzformációs Parancsnokság és alárendeltjei felelnek a jövőben” – nyilatkozata az egyik rádióműsorban Bozó Tibor vezérőrnagy. A szervezet parancsnoka később a Ludovika TV műsorában még azt is hozzátette, hogy a Transzformációs Parancsnokság mellett alakult egy testvér szervezet is, MH Tartalékképző és Támogató Parancsnokság néven, ahol a Magyar Honvédség materiális képességei sorakoznak. A két parancsnokság egymást kiegészítve látja el egy 21. századi hadsereg anyagi és szellemi támogatását, felkészítését.

Az új szervezet lehetőséget teremt a NATO-val való szorosabb együttműködésre és a szövetséges államokkal való hatékonyabb kapcsolattartásra és információmegosztásra is. Szenes Zoltán úgy véli, hogy egy ilyen intellektuális központ működtetéséhez először egy modern, 21. századi létesítményre lesz szükség. Bár a Parancsnokság székhelye Szentendre, a szervezet kezei mindenholva elérnek szerte az országban: alárendeltségébe tartozik többek között az MH Altishti Akadémia, az MH Bakony Harckiképző Központ, az MH Békétámogató Kiképző Központ, a Ludovika Zászlóalj. A Kibervédelmi Akadémiával pedig elkezdődött a kiépítése egy olyan intellektuális központnak, amely a NATO-ban is versenyképes tudást képes adni a szövetség számára a kibertérben. A szervezet feladata az lesz, hogy „segítsen tanulni” a Magyar Honvédségnek és felkészülni elméletben is a 21. század kihívásaira és

az új technológiák befogadására. A NATO-nak közvetlen bekötése lesz a szentendrei parancsnokságra (eddig a kapcsolattartás elsősorban a Nemzeti Katonai Képviselőtől révén valósult meg), szakmailag is megerősítve a szövetségi együttműködést. A kijelölt összekötő szervezeti elemnek az lesz a feladata, hogy a tagországok kiválósági központjaival kapcsolatot tartson. A transzatlanti kapcsolatépítésen túl, a „Visegrádi Négyek” transzformációs vonalát is igyekeznek majd feléleszteni, erősíteni, vagyis cél a V4-eken belüli transzformációs szervek munkájának eddiginél hatékonyabb összehangolása, megteremtve ezzel a lehetőséget egy szorosabb katonai (és haditechnikai) együttműködésre.

A jövőben még hangsúlyosabb szerepet kaphat a tisztképzés, amely a Hungária körüti campuson zajlik a Ludovika Zászlóalj és a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának együttműködésében. A parancsnokságnak (és benne a Ludovika Zászlóaljnak fontos szerep jut majd a jövő (altiszt)képzésében, mert „a hallgatók alkotják majd a jövő tisztikarát, alkotják majd a jövőendő tábornoki karát, és belőlük fognak kikerülni a csúcvezetők, a négycsillagos tábornokok” – hangsúlyozta Bozó Tibor a Ludovika TV-nek adott interjújában, hozzátéve, hogy mindkét félnek az az érdeke, hogy kiváló tiszteket hagyjanak a rendszerre. A vezérőrnagy a tiszt- és altisztképzés jövője kapcsán úgy látja, hogy „nagyon fontos nekünk, hogy milyen lesz a jövőendő katonai nemzedéke, milyen lesz a tiszt, tábornoki generáció, s nem választható el ettől a folyamattól a Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program.” A tábornok úgy véli, hogy az új eszközökhöz új filozófiával kell hozzáállni, amely alapjaiban fogja befolyásolni a katonai nevelést.

Szenes Zoltán egyetemi tanár szerint, amíg a Transzformációs Parancsnokság részei és a Nemzeti Közszerológiai Egyetem (a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon keresztül) egy fedél alatt, a Zrínyi Laktanyában és Campuson üzemel, egy mindenki számára előnyös és prosperáló együttműködésre lenne szükség ahhoz, hogy a Transzformációs Parancsnokság rövid időn belül eredményeket tudjon elérni, biztos alapot adva ezzel a Magyar Honvédség megújulásának és technikai-szellemi fejlődésének. Bozó Tibor reményét fejezte ki, hogy 2025-ben már látszani fognak a változások, a frissen végzett tisztek pedig olyan körülmények között szolgálhatják a hazát, amely teljes egészében megfelel a 21. századi követelményeknek. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Fotó: Kismartoni Máttyás, honvedelem.hu

GŐZERŐVEL PÖRÖG A HADERŐFEJLESZTÉS

Jelentős technikai fejlesztések zajlanak a Magyar Honvédségnél. A korábban bejelentett beszerzéseknek mára kézzelfogható eredményei is vannak, hiszen folyamatosan érkeznek az Airbus helikopterek, a Leopard 2A4-es harckocsik és papír van az AMRAAM rakéták és légvédelmi rendszerkomponensek beszerzésének szándékáról, valamint a Lynx gyalogsági harcjárművekről és egy sor más fejlesztésről. A magyar haderőfejlesztés híre a NATO berkein belül is elismerést váltott ki.

A Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program egyik leglátványosabb és a külső szemlélő számára is érzékelhető pillanata volt az Airbus H145M harci helikopterek első példányainak érkezése, amiről lapunk egyik tavalyi számában, egy szolnoki repüléstudományi konferencia kapcsán már olvashattak. Szintén egy látványos és felemelő pillanat a haditechnikai beszerzések közelmúltbeli manifesztálódása: a Leopard 2A4 kiképző harckocsik első darabjainak érkezése, amelyből 12 darabot rendelt a Magyar Honvédség. „Ezek a gépek képezik majd az átmenetet a 40 éve szolgáló T72-esek és a később érkező Leopard 2A7+ típusú járművek között” – fogalmazott egy televíziós adásban Korom Ferenc vezérezredes, a Magyar Honvédség parancsnoka. Mint ismert: a legmodernebb német gyártmányú, Leopard 2A7+ harckocsikból 44 darabot rendelt Magyarország. A Leopard 2 harckocsisaládról az NKE HHK Haditechnikai Tanszék kutatói és a kar honvédtisztjelöltje írt átfogó tanulmányt, amely a gép műszaki paramétereinek, technikai megoldásainak ismertetésével remek választ ad a kérdésre: mi van a vas alatt? Kurcz Kristóf honvédtisztjelölt, Végh Róbert alezredes, egyetemi docens és Hegedűs Ernő alezredes, egyetemi adjunktus tanulmányában az áll: a Leopard 2A4 és Leopard 2A7+

változatokat hivatalos magyar verzióként Leopard 2A4HU és Leopard 2A7HU néven vezetik majd be hazánkban. „A Leopard 2 típuscsalád különböző változataiból eddig több mint 3000 darabot gyártottak le és állítottak szolgálatba összesen 19 országban, egyebek mellett a német, a holland, a svájci, a svéd, a spanyol és az osztrák haderőnél. 1979-ben adták át a Leopard 2 harckocsit a Bundeswehr szárazföldi csapatainak próbahasználatra, majd még abban az évben rendszeresítették is a típust” – írja a tanulmány. A szövegből egyebek mellett az is kiderült, hogy a Leopard 2A0 prototípusokat, illetve az azt követő 1–3 sorozatokat már 1985-ben átalakították Leopard 2A4 típusra, amely az első jelentős mértékben módosított sorozat volt, kompozitorony- és oldalpáncél-módosításokkal, titán és wolfram kiegészítő rétegekkel, ami tovább növeli védettségüket. A Leopard 2A7+ változat az idejű Eurosatory kiállításon debütált. A tanulmány részletezi: ennél a változatnál „növelték a harckocsi oldalvédelmét, emellett haspáncélzat-növeléssel, különféle plusz védelmi csomagokkal, kompozit páncéllal, RPG elleni rácsoszattal is jelentősen erősítették a védettséget”. Erősebb lett a harckocsi futóműve is, amely a 67 tonnás össztömeg mellett 63 km/h-s sebesség elérésére képes. A tűzvezető rendszer rendelkezik IFIS digitális harci rendszerrel, amely a fedélzeti hálózati optimalizálást végzi, de olyan panorámafigyelő műszerrel is, amely már egy harmadik generációs hőképpalkotó infravörös modul. Módosított digitális tűzvezető rendszere meghibásodása esetén »

az irányzó használhatja a 8-10-szeres nagyítású, monokuláris távcsövet. A periszkóp éjszakai megfigyelésre és célmegjelölésre egyaránt alkalmas, és képes a céltárgyról hőképet vagy infravörös képet is megjeleníteni egy monitoron. A Leopard 2A7+ változatnál alkalmazott főbb fejlesztések a tanulmány szerint: programozható HE lövedékek, távvezérelt távirányított fegyverplatform 12,7 mm géppuskával, infravörös tartományban is hatásos Barracuda álcázó rendszer, modernizált tűzoltó rendszer. Az első négy magyar felségjelzésű felújított Leopard 2A4 harckocsi júliusban érkezett meg az MH 25. Klapka György Lövészdandár laktanyájába, ahová azóta is jönnek az újabb példányok. A Leopard 2A7-est a német gyártó 2023-ban kezdi leszállítani a MH számára.

A Leopard harckocsik mellett egy sor más technikai beszerzés is megvalósul a következő években. A közelmúlt bejelentése az a rekordösszegű, egymilliárd dollár értékű megállapodás, amelyet Benkő Tibor honvédelmi miniszter írt alá az Egyesült Államok – időközben leköszönt – nagykövetével, David Cornsteinnel amerikai AMRAAM rakéták és légvédelmi rendszerkomponensek beszerzésének szándékáról. A rakéták a norvég gyártmányú NASAMS rakétavédelmi rendszerhez kel- lenek majd, amelyet szintén hamarosan rendszeresít a honvédség. Az AMRAAM rakétákat mindezek mellett légiharcaként a Gripen vadászgépek is tudják majd használni. A honvédség fejlesztésének része a 24 darab Panzerhaubitze 2000-es önjáró löveg beszerzése, a 2021 végéig folyamatosan érkező, az Airbustól vásárolt 20 darab, H145M többcélú helikopter, 2023-tól pedig 16 darab H225M helikopter. Cseh licenc alapján kézfegyvergyártásba fogott Magyarország Kiskunfélegyházán, Carl Gustaf M4 páncéltörő kézfegyvereket vásároltunk Svédországtól, de meg- újult az egyenruha, a málhamellény, a sisak és a bakancs is. Szintén újdonság a Lynx (Hiúz) gyalogsági harcjár- művek beszerzésének

szeptemberi bejelentése. Eszerint a honvédség 218 darab, KF41-es Lynx harcjárművet kap, amiből egyébként 172-t Magyarországon gyártanak majd. Sajtóhírek szerint a páncé- lozott szállító harcjárművek kategóriájában a 8 × 8-as Boxer beszerzése lehet esélyes, amely az alapvető személyzet felett tíz lövészt és felszerelésüket képes szállítani, de alkalmas többek között műszaki mentő, légvédelmi, felderítő és parancsnoki szerepkörök betöltésére is. A haditechnikai beszerzések terén olvasni lehetett még Törökországgal folytatott tárgyalásokról, aminek előszele lehet a tavalyi budaörsi haditechnikai bemutatón szemlére tett két török MRAP jármű. Ezek az eszközökön kívül előbb-utóbb a PKM-támogató géppuskák vagy az SzVD mesterlövészfegyverek lecserélésére is gondot kell fordítani, és néhány év múlva aktualitássá válik majd a Gripen vadászgépek leváltása is. Ezzel kapcsolatban egyébként nemrégiben arról cikkezett a sajtó, hogy a Gripeneket amerikai F-35-ös vadász- gépekre cserélhetik majd le, de ez persze még a jövő zenéje. A hazai haderőfejlesztések célja egyrészt természetesen az, hogy a Magyar Honvédség 30-40 éves, szovjet időkből szár- mazó eszközeit korszerű fegyverzetre, technikákra cserélje Magyarország, de nemcsak erről van szó. A NATO – amelynek hazánk is tagja – elvárása az, hogy a tagországok GDP-jük két százalékát fordítsák védelmi költségekre. Ennek tudatos megje- lenése a hazai költségvetés számaiban is tükröződik: a központi költségvetésből ugyanis jövőre 778 milliárd forintot fordít a kormány honvédelemre. Az összeg 30 százalékkal magasabb, mint az idejei, ha így halad, akkor Magyarország várhatóan már 2024-re eléri a honvédelmi költségvetés bruttó hazai termék két százalékának megfelelő keretét. A jövőben számos új célkitűzés is napiren- den lehet a honvédelmi fejlesztések terén, hiszen szakemberek szerint a digitalizáció, az automatizáció és egyéb technoló- giai csodák megjelenése ezen a területen is csak idő kérdése.

A harcjárművek, repülőgépek, helikopterek és kézfegyverek beszerzésének másodlagos haszna pedig munkahelyekben mérhető, hiszen a beszerzések gazdasági előnyt is jelen- tenek, gyártókapaci- tások Magyarországra telepítését is magukkal hozzák. ●

Szöveg: Tasi Tibor
Fotó: Ráczi Tünde,
Kismartoni Mátyás,
honvedelem.hu

Bukik vagy marad Európa utolsó diktatúrája?

Belaruszban augusztus eleje óta százezrek tüntetnek, akik azzal vádolják a 26 éve hatalmon lévő Aljakszandr Lukasenkát, hogy csalással nyerte meg az elnökválasztást. Az október eleji lapzártakor továbbra sem biztos semmi a végkifejletet illetően, de az egyértelműnek látszik, hogy elhúzódó válságra lehet számítani.

Rendőrok zárnak le egy utcát az elnökválasztás eredménye ellen tüntetők előtt Minszkben

Két hónappal az augusztus 9-i elnökválasztás után folyamatosan a tüntetések Fehéroroszországban. Az ellenzék igyekszik minden megmozdulását hétvégére időzíteni, azonban a világban történő más, hasonlóan komoly fajsúlyú események (Navalnij megmérgezése, amerikai elnökválasztás) elterelik a figyelmet a belarusz helyzetről. A rendszer ellen tiltakozók különleges tüntetési kultúrával rendelkeznek, például még a szemetet is összeszedik maguk után, ezzel is elkerülve az állami erőszak szervezeteinek keményebb beavatkozását. Az elmúlt hónap eseményei mindenesetre teljesen példátlanok a posztsovjeti térségben, még Oroszországban sem látható ilyen mértékű rendőri erőszak. A Belarussziában zajló történések megértéséhez egyet hátra kell lépünk, hogy lássuk, milyen is ez az ország. Cikkünkben felvázoljuk az események rövid kronológiáját, és néhány támpontot adunk az értelmezéshez. A Szovjetunió szétesésével, 1991-ben Belarusszia független állammá vált, de új alkotmányát csak 1994-ben léptették

érvénybe. Az államforma elnöki köztársaság lett, az ezt követő első szabad államfőválasztásokat pedig a baloldali, antikorrupciós politikát képviselő Aljakszandr Lukasenka nyerte. Akkori népszerűségét a privatizációs politikával való szembenállásával, illetve a baloldali szociális gyakorlatok megerősítésével magyarázzák. Első megválasztását követően az országban nem történt meg a privatizáció, Lukasenka folytatta a szovjet államgazdasági vonalat, amellyel sikeresen átvészelte a munkahelyek megszüntetésével és elszegényedéssel járó gazdasági visszaesést. Az elnöki jogköröket még inkább kiszélesítették 1995-ben, egy évvel később pedig 89 ellenzéki politikai képviselőt menesztett az állami adminisztráció, mert többen közülük az elnök alkotmányértéseit feszegették. Az ellenzék választási csalással vádolta a 2006-ban már negyedik alkalommal megválasztott elnököt, tüntetéssorozat kezdődött az országban, amelyet a hatalom erőszakkal szétvert, és

az ellenzéki politikai vezetőket börtönbe juttatta. Ekkor vált szállóigévé: a Belarusz Köztársaság „Európa utolsó diktatúrája”. Lukasenka pedig fölényesen győzött mind a 2010-es, mind a 2015-ös elnökválasztáson.

A fehérorosz elnök 26 éves regnálását számos alkalommal kísérte nemzetközi felháborodás, mivel autokrata módon igazgatja országát, nem szokott közvetlenül a nyilvánossággal találkozni, a társadalomról lényegében csak azzal a közvetítéssel szerez tudomást, amit az általa maga köré kiépített apparátus szolgáltat. A közrádió munkatársa szerint vannak olyan műsorok, amelyeket a köztévé csak az elnöknek készít, és csak ő nézi meg, hiszen az emberek közvetlenül tapasztalják: ezen adásoknak semmi közük a valósághoz.

Az évtizedek során az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok, illetve a Világbank felől érkeztek különböző szankciók, amelyeknek lényegében nem volt hatásuk, mivel a Belarusz Köztársaság gazdaságilag nem tért át a szabadpiaci versenyre alapuló világgazdaságba. Lukasenka 1998-ban Oroszországgal kötött gazdasági megállapodást, ezáltal a belarusz gazdaság centralizált maradt az államapparátus igazgatása alatt. Oroszországnak kiemelkedő fontosságú katonai és biztonsági érdekei fűződnek ahhoz, hogy Belarusszban egy Moszkvához jobban kötődő, hűséges kormányzat legyen hatalmon, mint egy Nyugattal szimpatizáló vezetés. Fehéroroszország független állam, azonban katonai, gazdasági és politikai tekintetben nagyon erőteljesen függ a putyinista Oroszországtól.

Idén augusztus 9-én tartották a választásokat, amelyen a hivatalos eredmény szerint 79,9 százalékkal győzött Lukasenka. Az emberek az utcára vonultak, a rendfenntartó erők nyers erőszakkal léptek fel a tüntetőkkel szemben, több tucatnyi állampolgárt megverték, és megközelítőleg háromezret letartóztattak. Másnap Szeptelana Tyihanovszkaja, aki – a hivatalosan is diktátornak nevezett – aktuális elnök kihívójaként indult, bejelentette, hogy nem ismeri el az eredményeket, Lukasenkát lemondásra szólította fel, és kérte a választás megismétlését. Elsőként a lengyel kormány fejezte ki nemzetközi szinten aggodalmát a történekeért. A választásokat követő harmadik napon a rendfenntartó erők engedélyt kaptak éles lőszer használatára. Ekkor már Lengyelország mellett Lettország, Litvánia és Finnország is sürgette az Európai Unió állásfoglalását. Szeptelana Tyihanovszkaját a belarusz hatóságok augusztus 11-én Litvániába vitték. Lukasenka „külföldi erők” ellene való szervezkedésével vádolja a Nyugatot, ezért Putyinhoz fordult segítségért. Az orosz

elnök támogatásáról biztosította, szükség esetén katonai beavatkozást kilátásba helyezve. Mindez annak ellenére történt, hogy a fehérorosz vezetés a választási kampány során komoly hintapolitikát folytatott az Európai Unió és Oroszország között.

De miért más a mostani helyzet, mint az eddigi választásokat követően? A szakértők több eltérésre mutatnak rá: a kihívó személye és a tüntetések, az ellenzék és a lakosság rossz kezelése, az elnök Oroszországgal való viszonya. Sokak szerint Aljakszandr Lukasenka 26 éves rezsimje és politikai elképzelései felett egyszerűen eljárt az idő, és közben történt egy generációváltás, amelynek igényeire ezzel a politikai módszerrel és sztálinista eszközökkel már nem lehet válaszokat adni.

Szeptelana Tyihanovszkaja, emberjogi aktivista nem azért vállalta a kihívást, hogy ténylegesen elnök lehessen. Eredetileg férje, Szergej Tyihanovszkij videoblogger indult volna, azonban őt május 6-án a rendőrség letartóztatta, majd bebörtönözte. Tyihanovszkaja sikeresnek tartott kampánya erőteljes női arcokat mutatott fel, amelyek élesen szembe mentek Lukasenka kelet-európai – „a mi alkotmányunk nem nőnek való” – retorikájával. Személyében a társadalom nem egy politikai vezetőt látott meg, hanem Belarusszia újjászületésének lehetőségét: a 37 éves nő, aki két kisgyermek anyja, egy utat mutatott fel a reális demokrácia irányába. A rendfenntartó erők erőszakos fellépését követően a fehérorosz nők – anyák, feleségek, barátnők tömege – fehér ruhába öltöztek, és szolidaritási láncot alkottak a fővárosban, a hatósági brutalitást visszaszorítandó és a választások megismétlését követelve. A Belarusz Köztársaságban nincs meg az a több ezer politikai és civil aktivista, akik egy új rendszer magját alkothatnák, a belarusz sajtó egységes és egyoldalúan kormánypárti, így nem alakultak ki a közvéleményt formáló alternatív sajtónyilvánosságok.

Szeptember 23-án titokban, zárt ajtók mögött tette le hivatali esküjét Lukasenka, a szertartást Minszkben, a Függetlenségi Palotában tartották. Az eskütételt nem jelentették be előre, pedig ezt a törvény előírja. A – belarusz vezetés szerint legitim – beiktatást az Európai Unió nem fogadja el, Lukasenka jelenlegi mandátuma november 5-én járna le.

Mi fog történni Európa utolsó diktatúrájával a tüntetéseknek köszönhetően? Valószínűleg semmi, hiszen Aljakszandr Lukasenka nem mozdítható el, amíg ő maga le nem mond, valamint ameddig az erőszakos szervezetek lojálisak hozzá. ●

ERŐS LAP A TUDOMÁNYOS PAKLIBAN

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos közösségét segíti szeptembertől Phillip Blond, aki keresztény filozófiáról és politikáról tart majd előadásokat az intézményben. Az ismert politikai filozófus, anglikán teológus szakember korábban a volt angol miniszterelnök, David Cameron tanácsadójaként is dolgozott.

Az általa alapított ResPublica elnevezésű kutatóintézet honlapjáról megtudhatjuk, hogy Phillip Blond nemzetközileg jegyzett politikai gondolkodóként és a társadalmi, gazdasági ügyek kommentátoraként hidat szeretne képezni a politika és a mindennapi élet gyakorlata között. Stratégiai tanácsokat ad a politika formálására kormányoknak, az üzleti élet irányítóinak vagy a civil szektor szereplőinek szerte a világon. Legjobban ismert és komoly hatást elért műve a *Red Tory*, amely 10 éve azzal a céllal íródott, hogy a brit politikai közepet újra meghatározza, középpontba állítva a civil szerveződések, a magántulajdon fontosságát, a közösségi szemléletet. Írásaiban és beszédeiben új gazdaság- és szociálpolitika mellett érvel, amely szabad

társulásokon alapul, és a kapitalizáció, valamint a piacra lépés új formáira épül.

Phillip Blond a Ludovika TV-nek adott exkluzív interjúban elmondta: a *Red Tory* című könyve mondta ki először, hogy a társadalmi és a gazdasági liberalizmus gyakorlatilag egy és ugyanaz. Bár az előbbi inkább a baloldali ideológiákhoz, míg az utóbbi a jobboldaliakhoz köthető, Blond érvelése szerint ezek csak az érme két oldalát jelentik. A brit filozófus hangsúlyozta, hogy egyik is, másik is a kormányzó elitek érdekeit szolgálja, és hamis az a beállítás, hogy mindenkinek az érdeke lenne. Amit leegyszerűsítve populizmusnak nevezünk nyugaton, az gyakorlatilag már az „osztályháború”, hiszen a dolgozó osztályok, a szegények komolyan szenvednek attól, amit liberális demokráciának hívunk: leszakadtnak, elhagyottnak, kulturálisan megaláztattnak érzik magukat. Bár ma már sok könyv szól a posztliberalizmusról, a *Red Tory* az első olyan könyv volt, amelyben a megfogalmazott gondolatok igaznak bizonyultak e tekintetben a világon mindenütt.

Az anglikán teológus a kereszténység helyzetével kapcsolatos kérdésre válaszolva elmondta, hogy a modern kor hajnalán nagyon fontos gondolattá vált az egyéni autonómia, amit az akkori értelmezés szerint tisztán saját erőfeszítéseink alapján is elérhetünk. Ez lett a liberális gondolkodás alapja, és ez ásta alá a kereszténységet; amikor az emberiség arra a gondolatra jutott, hogy az igazságot el lehet érni a transzcendens nélkül. Ma olyan világban élünk, amikor úgy tűnik, hogy nincs igazság, nincs szépség, nincs jószág, mert minden

emberi észlelésre redukálódik. Olyan mértékben szubjektív-vizáljuk a világot, hogy az olyan fogalomnak, mint az igazság, szinte nincs is értéke. „Ez már szinte egy modern pogányság, hiszen a pogány világban az istenségeknek a legfőbb attribútuma a hatalom volt” – fejtegette Blond, aki szerint a kereszténység a modern világban liberálissá, modernné vált, és mindenki úgy értelmezi, ahogy akarja.

Phillip Blond, aki azt is reméli, hogy hamarosan Budapestre látogathat, az egyéni autonómiájának és a közösségi szemléletnek az ellentmondására is kitért az interjúban. Külön hangsúlyozta, hogy a modern autonómiafelfogás az eliteket szolgálja, hiszen ha a végletekig autonómok vagyunk, nem tartozunk senkinek elszámolással. Szerinte rá kellene ébrednünk, hogy ilyen végletesen soha nem vagyunk autonómok. Blond szerint az a szabadság emel fel igazán, amely igényt is támaszt az egyénnel szemben. A brit filozófus beszélt a brexitről is. Elmondta, hogy a brit munkásosztály, de más társadalmi rétegek is úgy érezték, hogy távoli, kozmopolita erők vezetik őket, bizonyos hamis értékeket kényszerítenek rájuk, így például az extrém kisebbségi elveket. Úgy érezték, hogy kisebbségek kényszerítik rá a hatalmukat a többségre, és idegen hatalmak irányítják őket, akiknek semmilyen kötődésük nincs hozzájuk. A britek a magyarokhoz hasonlóan patrióták, és büszkéek a történelmükre, de magukra hagyva érezték magukat az extrém jobb- vagy baloldali liberalizmusban. Tehát a brexit úgy is értelmezhető, hogy az a szolidaritás eszményének visszaszerzésére történő törekvés. Mindezek ellenére Blond az uniós közösségben való bentmaradás pártján állt, mert úgy gondolta, hogy a briteknek egy nagyobb civilizációs közösség, a zsidó-keresztény európai projekt részének kell maradniuk.

Az interjúban Phillip Blond szólt magyarországi kötődéseiről is. Elmondta, hogy hazánkat David Campanale, a tusványosi nyári egyetem egyik alapítója közvetítésével ismerte meg. A filozófus nagyra tartja, amit a magyarok és a lengyelek elértek, és szerinte különösen figyelemre méltó, amit a magyar kormány tett a leszakadó rétegekért, a családokért. Szerinte a magyar családpolitika az első olyan program, amelynek kifejezetten célja a társadalom alapjának stabilizálása, megerősítése. Phillip Blond számára a magyar néptánc és a bor pedig további vonzerőt jelent Magyarország iránt. „Mindig örülök, ha új kultúrákat ismerhetek meg, különösen olyat, amely olyan mélyen intellektuális, mint a közép-európai magyar kultúra” – fogalmazott a brit filozófus. ●

Szöveg: Breuer Klára nemzetközi igazgató

Fotó: Matt Stone Photography

Phillip Blond

1966-ban született Liverpoolban. Teológiát a Cambridge-i Egyetemen, filozófiát és politikát pedig a Hull-i és a Warwicki Egyetemen tanult. Cambridge-ben John Milbank tanítványa volt, aki a radikális ortodox teológiai mozgalom alapítója és a liberalizmus kritikusa. Blond karrierje folyamán több egyetemen tanított, többek között klasszikus és modern filozófiát, teológia- és filozófiatörténetet, esztétikát, sőt kritikai gondolkodást is. Phillip Blond több alkalommal elnyerte a National Endowment for Science, Technology and the Arts innovációs ösztöndíját, de munkásságát elismerte a New School for Social Research és a Brit Királyi Akadémia is. Számos neves lapban publikált, megannyi cikke jelent meg például a *The Times*, a *The Guardian*, a *The Independent*, a *The New York Times*, vagy a *Le Monde* című lapokban. Írásaiban egyebek mellett a polgári konzervativizmus szélesebb körökben való elismertetéséért szállt síkra. 2010-ben közös cikket írt a kortárs analitikus filozófia meghatározó alakjával, Sir Roger Scrutonnal. Legfrissebb könyve, a *Red Tory* („vörös tory”) a társadalmi és közösségi kötelek újbóli megerősítését célzó konzervativizmust mutatja be. Blond azok közé tartozik, akik nem hívei a brexitnek, filozófiája David Cameron és Theresa May volt brit miniszterelnökökre is hatással volt. Phillip Blond tavaly a tusnádfürdői Bálványosi Szabadegyetemen is tartott előadást, ahol a kereszténydemokrata politika mellett érvelt.

EGYSZER HASZNÁLATOS MŰANYAGOK

STOP

Jövő nyáron kezdődhet meg hazánkban az egyszer használatos műanyag termékek forgalomból való kivezetése. A parlament idén júliusban fogadott el egy jogszabályt, amely felhatalmazza a kormányt, hogy rendeletben korlátozza vagy tiltsa meg „azon termék gyártását, forgalomba hozatalát, felhasználását és kereskedelmét, amely jellemzően egyszeri használat után hulladékká válik, vagy ha e termék a környezetet kevésbé terhelő termékkel helyettesíthető”. Cikkünkben szakértők segítségével járjuk körbe a mindennapjainkat is érintő témát.

A kutatások szerint világszerte a tengeri hulladékok 80 százalékát a különböző műanyagok teszik ki. Az Európai Bizottság adatai szerint a jogszabálytervezet által korlátozott, lassan bomló műanyagok az összes tengeri szemét 70 százalékát alkotják. Becslések szerint a világ óceánjaiban 150 millió tonna műanyag hulladék található, és ez a mennyiség évente 8 millióval nő. Az egyszer használatos, eldobható műanyag termékek sokszor a csatornákon és vizeken keresztül a tengerekbe és óceánokba kerülnek, majd a tengeri élőlények (teknősök, fókák, bálnák, madarak, halak, kagylók és rákfélék) gyomrába, végül az emberek által fogyasztott élelmiszerekbe. Habár az ételbe, vízbe és levegőbe kerülő mikroműanyagok élettani hatása még nem minden tekintetben tisztázott, világszerte egyre inkább elfogadott tény, hogy a problémát kezelni kell. Az Európai Bizottság már többször is új, uniós szabályok bevezetését vetette fel

az Európai Unió tagállamaiban. „A műanyag nagyon fontos szerepet játszik a mindennapjainkban, ám felelősségteljesen kell használnunk. Az egyszer használatos műanyagok felett eljárat az idő mind gazdasági, mind környezetvédelmi szempontból” – nyilatkozta még 2018-ban az Európai Bizottság ülésén Jyrki Katainen a munkahelyteremtésért, növekedésért, beruházásokért és a versenyképességért felelős alelnök. Hazánkban törvényalkotói oldalról először idén májusban esett szó arról, hogy nálunk is betiltanák az egyszer használatos műanyagokat. Bár a járványhelyzetre hivatkozva a kormány először visszavonta a jogszabálytervezetet, nem sokkal később újra a parlament elé került a javaslat, amelyet nagy többséggel is fogadtak a képviselők. Eszerint jövőre betiltanák az olyan egyszer használatos műanyag eszközöket, mint például a fültisztító pálcika, a szívószál, a műanyag tányér és az ilyen jellegű evőeszközök, a léggömbök pálcikái, valamint

az oxidatív úton lebomló műanyagok, ételtartók és expandált polisztirolból készült poharak.

A mikroműanyagokról és a környezetbe kerülő műanyagszennyezés veszélyeiről a Nemzeti Községi Egység Víz Tudományi Karának munkatársai már több kutatást is végeztek. 2019-ben a bajai campuson tartott nyári egyetemen Bíró Tibor dékán a témával kapcsolatos kari szerepvállalásról beszélt: „Felelősségünk van abban, hogy az élővilágra milyen hatást gyakorolunk. A mikroszennyezők eltávolítása a szennyvízből nehéz feladat, a Kar erőfeszítései pedig arra irányulnak, hogy a társadalom és az ökoszisztéma számára egyre nagyobb kockázatot jelentő anyagokat a szennyvíztisztítás során leválasszák.” Knisz Judit, a Vízellátási és Csatornázási Tanszék tudományos főmunkatársa szerint a jelenleg alkalmazott szennyvíztisztítási technológiák többsége nem képes hatékonyan eltávolítani a mikroszennyezők nagy részét, így azok a felszíni vizekbe, folyókba, tavakba, part menti vizekbe kerülnek. A Víz- és Környezetbiztonsági Tanszék egyetemi docense, Németh Zsolt lapunknak elmondta, hogy a műanyagok a mikroszennyezők speciális fajtáját képviselik, hiszen akár évszázadokon át is stabil kémiai szerkezettel rendelkeznek, ugyanakkor sok, gyakori műanyag esetén, mint például a PVC, a polimer mátrixból kioldódó komponensek folyamatosan szennyezik a környezetet. Ezek az anyagok a Föld bioszférájába kerülve elkeverednek, és manapság már mindenhol megtalálhatók. Például a Csendes-óceán déli részén, minden más szárazföldtől több ezer km-es távolságban lévő Henderson-szigeten a becslések szerint több mint 33 millió kisebb-nagyobb műanyagdarab található, köztük 1970-ben Németországban gyártott sörösrekesz, vagy több évtizedes PET-palackok, de a grönlandi és antarktiszi jégben is megdöbbenően magas koncentrációban fordul elő mindenféle műanyag. A napsugárzásnak, a víz és a talaj kémiai hatásainak kitett műanyagok folyamatosan „szívárgó” komponensei, mint például a ftalátok vagy a biszfenolok, ugyan többnyire kis koncentrációban találhatók meg a környezetben, azonban egy részük igazoltan hormonhatással bír. Ez pedig azt jelenti, hogy már rendkívül kis mennyiség is nagymértékben befolyásolhatja az élő szervezetek működését.

A szakember szerint még súlyosabb a helyzet, ha arra gondolunk, hogy ezek az anyagok folyamatosan bekerülnek a táplálékláncba, »

EGYSZER HASZNÁLATOS MŰANYAGOK

TÖBB MINT
150 MILLIÓ TONNA
MŰANYAG SZENNYEZI JELENLEG A VILÁG ÓCEÁNJAIT

BECSLÉSEK SZERINT
4,8 és 12,7 MILLIÓ TONNA
KÖZÖTTI MŰANYAG KERÜL AZ ÓCEÁNOKBA ÉVENTE

MILYEN PROBLÉMÁT OKOZNAK?

Tengeri élővilág

- Bekerülnek az állatok szervezetébe – ide értve a tengerben hagyott halászeszközöket is
- Romlik az élőhelyük minősége
- Káros hatással vannak rájuk a műanyagban lévő kémiai anyagok

Emberi egészség

- A műanyagban található kémiai anyagok bekerülnek az emberi szervezetbe

Gazdaság

- A tengeri hulladékok miatt mintegy 259 é 695 millió euró közötti költség keletkezik, amelyet főként a turisták és a halászati szektor fizet meg

Klímaváltozás

- 1 millió tonna műanyag újrahasznosítása annnyival csökkenti a szén-dioxid kibocsátását, mintha 1 millióval kevesebb autó lenne az utakon

A TENGERI HULLADÉKOK TÍPUSAI

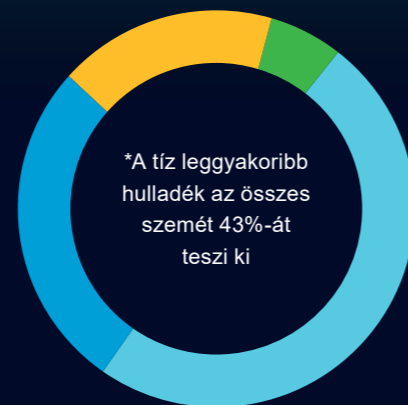
(INFOGRAFIKA A MŰANYAG ÉS NEM-MŰANYAG HULLADÉK KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSAIRÓL)

18% NEM-MŰANYAG HULLADÉK

6% EGYÉB MŰANYAG

27% A TENGERBEN HAGYOTT MŰANYAG
HALÁSZESZKÖZÖK

49% EGYSZER HASZNÁLTOS MŰANYAGOK*

Forrás: Európai Bizottság, europa.eu

amelynek csúcán az ember áll. Az óceánokba került műanyagokból kioldott toxikus anyagok koncentrációja ugyan a fenéklakó élőlényekben alacsony, de az ezekkel táplálkozó halakban már magasabb. A tápláléklánc csúcsain lévő ragadozóknak (delfinek, cápák, tőkehal stb.) és a szintén halfogyasztó emberekben pedig gyakran meghaladja az egészségügyi határértéket.

„Allatkísérletek sokasága és epidemiológiai megfigyelések tanúskodnak arról, hogy ezen anyagoknak komoly szerepük lehet sok civilizációs betegség gyakori előfordulásában és az emberiség egészségi állapotának romlásában. Ilyenek például a nemzőképes férfiak spermaszámának csökkenése, rosszindulatú daganatok kialakulása, az egyre szaporodó pajzsmirigyproblémák, és az allergiás megbetegedések, mint például az asztma” – hangsúlyozta a Bonum Publicumnak Németh Zsolt.

Az egyetemi docens szerint a műanyagok környezetbe kerülésének folyamata nem állítható meg azonnal, hiszen napjainkban évente mintegy 280–300 millió tonna műanyag hulladék képződik világszerte, amelynek jelentős részét nem gyűjtik be. Azokban az országokban viszont, ahol működik valamilyen szintű hulladékmenedzsment és a társadalom szervezettsége is magas szintű, a kibocsátás csökkentése egyszerű jogi eszközökkel mindenképpen sürgető feladat.

A kibocsátás csökkentésének talán legjobb eszköze a műanyagok helyettesítése más, természetes környezetben könnyen

lebomló anyagokkal, mint például a cellulózzal, amelyből évente Földünk bioszférájában hatalmas mennyiség képződik. Tovább lépve azonban minden, józanul gondolkodó embernek fel kell ismernie, hogy túlnépesedett bolygónkon nemsokára elérjük a létezés korlátait, és az egyszer használatos műanyag eszközök (például partitányérok, -poharak stb.) millió tonnájának további használatával nemsokára földi civilizációnk is az „egyszer használatos” kategóriába kerülhet, mégpedig múlt időben.

Németh Zsolt szerint a cél az olyan egyszer használatos eszközök gyártásának megszüntetése, amelyeket ki lehet váltani más, környezetkímélőbb, könnyen beszerezhető és nem utolsósorban megfizethető termékekkel. Az olyan termékek esetében pedig, ahol nem állnak rendelkezésre alternatívák, a hangsúly a használatuk csökkentésére és korlátozására helyeződik. Az új szabályoknak köszönhetően a betiltott eszközök gyártóinak az alternatív termékek kialakításához innovatív megoldásokra lesz szükségük. A magyar állam ezért támogatását fejezte ki a gyártók technológiaváltása, kapacitásbővítése, új gyártósorok beszerzése, ezáltal új munkahelyek teremtése kapcsán. ●

Szöveg: Tamaskó-Juhász Gabriella

ZRÍNYI 400

A négy évszázaddal ezelőtt született költő és hadvezér nevével manapság gyakran találkozunk. Egyrészt az ő nevét viseli az utóbbi évtizedek leggrandiózussabb haderőfejlesztési programja, másrészt a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen már régóta kiemelt szerepet kapnak a vele kapcsolatos kutatások. Legutóbb Zrínyiek a haza szolgálatában címmel nyílt kiállítás a Ludovikán.

Az Országgyűlés tavaly decemberben Zrínyi Miklós születésének 400. évfordulója alkalmából a 2020-as esztendőt Zrínyi Miklós-émlékévvé nyilvánította. Az egyhangúlag elfogadott határozat szerint „tisztetéssel adózunk a magyar nemzetért tett hadvezéri, hadtudományi, költői és politikai munkásságának, valamint erőfeszítéseinek”. A költő, hadvezér, államférfi Zrínyi Miklós dédapjától, Szigetvár hőstől neve mellett a kereszténység, a haza védelmének programját is örökölte. A török elleni aktív fellépés és az ország társadalmi, katonai reformjának programját magyar nyelven írt költői-prózai műveiben igyekezett minél jobban megfogalmazni, és annak jegyében kezdeményezte egy nemzetközi törökellenes szövetség létrehozását, amelynek első katonai vállalkozásaiban részt is vállalt. A téma egyik legismertebb kutatója, Padányi József vezérőrnagy, az NKE egyetemi tanára így ír róla: „A magyar hadtudomány megteremtője, a Magyarország szabad és független államiságáért katonaként, írőként és államférfiként is harcoló Zrínyi Miklós az utókor szemében a magyar katona eszményét testesítette meg. Kultusza a 18. századtól napjainkig töretlen; a felsőfokú magyar tisztképző intézmények 1950-től szinte megszakítás nélkül a költő hadvezér nevét (Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, majd Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem) és szellemiségét hordozták.”

Hausner Gábor hadtörténész, az NKE oktatója egyik nemrég megjelent publicisztikájában arról ír, hogy a Zrínyi, valamint kortársa, Raimondo Montecuccoli hadtudományi munkáiban megfogalmazott reformjavaslatok napjaink honvédelmi és haderőfejlesztési programja történelmi előzményének tekinthetők. A szakember szerint Zrínyi életművének felidézését nem csupán a kerek évforduló indokolja, hanem az is, hogy a róla kialakult kép több vonatkozásban a változás jeleit mutatja. „Politikai, katonai, írói munkásságát az elmúlt évtizedek kutatásai új nézőpontokból világították meg, és új összefüggésekbe helyezték. A forrásokból kibontakozott Zrínyi egyetemes híre, európai jelentősége, amit jelzett, hogy 1664 tavaszán (még életében) angol nyelvű életrajz

jelent meg róla Londonban, amelynek bevezetője szerint egyenesen »Zrínyi az, akire a Gondviselés Európa sorsát bízta«, az ő »sikerén vagy kudarcán áll vagy bukik a nyugati világ«. Dokumentumok sokasága tanúsítja, hogy az 1660-as évek nagy török háborújában Zrínyi hadütközeteire (az 1663/64-es téli hadjáratra, Kanizsa 1664. évi ostromára, Zrínyi-Újvár 1661-ben történt felépítésére és 1664. évi védelmére) figyelt a keresztény világ” – fogalmazott Hausner Gábor. Bár a koronavírus-járvány az idei Zrínyi-émlékév program-sorozatát sem kímélte, azért volt hely és idő az emlékezésre. Ilyen volt például június 10-én, a Zala megyei Belezna község külterületén elhelyezkedő, Zrínyi Miklós által az 1660-as években épített erősség, Zrínyi-Újvár területén feltárt Zrínyi-kút ünnepélyes átadása. Zrínyi-Újvár építésével az volt a hadvezér fő célja, hogy onnan kiindulva tudja visszahódítani a közeli Kanizsát, ugyanakkor figyelemmel tudja kísérni a török csapatmozgásokat, és szükség esetén azonnali rajtaütéseket tudjon megvalósítani. 1664-ben, miután sikertelenül ostromolták Kanizsát a keresztény hadak, nagyjából kétezren vonultak vissza ide a török sereg elől. A júniusi ostrom a törökök győzelmével végződött: elfoglalták a várat, a védők közül több mint 1200-an estek el. A törökök annak elfoglalása után felrobbantották a várat, amely soha nem épült újjá. Zrínyi-Újvár „újrafelfedezése” Padányi József

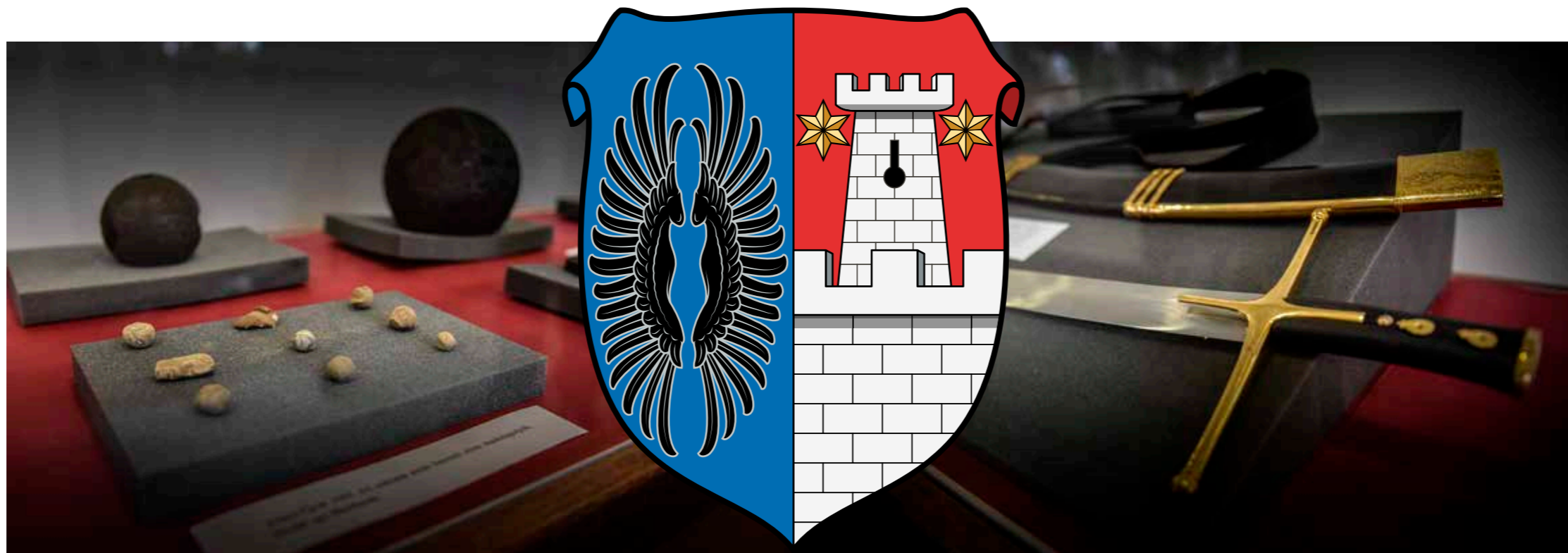
vezérőrnagy hatékony részvételével már régóta zajlik, és ebben a folyamatban a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar hadirégész kutatócsoportjának és hallgatóinak is fontos szerep jut. Padányi József idén év elején, a kar napján a kutatás eddigi eredményeiről szólva elmondta: bár az évek óta tartó munka Zrínyi-Újvár feltárására irányult, de ennek köszönhetően a Zrínyi Miklós által kiépített védelmi erősségek rendszere is bemutatható. A szakember kiemelte: a Zrínyi Miklós által kiépített védelmek megnehezítették a török betöréseket a Mura folyó térségében, ennek a rendszernek a „legerősebb szelete”, első eleme Zrínyi-Újvár volt. „A védelem fontos eszköze volt az a halastó, amely a terep kihasználásával a vár felé vezető utat zárta le, de a Zrínyi-árok is, amely a Mura vizét átvezetve a Kanizsa-patakon, jelentős területet zárt le, és megnehezítette a török áttörést” – sorolta az erősségeket a professzor, aki beszélt Zrínyi-Újvár megtalálásáról, amelynek helyét a korábbi korok kutatói is csak sejtették. A kutatócsoport az elmúlt években Zrínyi-Újvár ostromának nyomait kereste a legmodernebb eszközökkel a talajradartól kezdve a légi szkennelésen át a helyiek emlékeiben kutatva. A 40 ezer török által ostromolt vár helyén számos muskétagyolyó került elő, amelynek mérete, roncsolódása „kinyitotta” az ostrom történetét, és közelebb vitt a vár helyéhez. Később a bástyákat és

a török lőállások helyét is sikerült azonosítani, de rátaláltak a földvár cölöpsorainak maradványaira is, és rekonstruálták az építmény falait. A leletegyütttest azóta egyebek mellett leletérképen mutatták be, Belezna emlékszoba létesült, és elkészült Zrínyi-Újvár makettje is.

Padányi József vezérőrnagy magángyűjteményének legszebb darabjait (16–17. századi eredeti rézkarcok, színezett rézmetsetek, veduták, portrék, térképek) mutatja be a *Zrínyiek a haza szolgálatában* című kiállítás, amely a HHK oktatóinak, munkatársainak Zrínyi öröksége iránti elkötelezettségét, szenvedélyes gyűjtő-, tudományos kutató- és feldolgozó munkáját tanúsítja. „Életem egyik legjobb döntése volt” – ezekkel a szavakkal jellemezte a megnyitón a Zrínyi-kutatásokba való 15 évvel ezelőtti bekapcsolódását Padányi József. A tábornok arról is beszélt, hogy a kiállítás tárgyainak bemutatása mögött komoly nyomozómunka van, a kutatócsoport ugyanis virtuálisan vagy földrajzi valójában Philadelphiától Bécsig számos helyen, aukciósházaktól múzeumokig kereste és találta meg a korábbi századokban széthordott családi örökséget. A megnyitón bemutatták a *Zrínyi-Újvár: egy 17. századi védelmi rendszer az oszmán hódoltság határán* című tudományos művet, amelyet a kar oktatói, Hausner Gábor és Németh András alezredek szerkesztettek. Szenes Zoltán ny. vezéreztredes, a ki-

állítás társszervezője, a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke emlékeztetett: a Zrínyi-émlékről országgyűlési határozat rendelkezik, a HHK pedig a Zrínyi-hagyomány őrzője, amit az újabb, a témában megjelent kötet is bizonyít. Az NKE professzora számára a könyv megjeleníti Zrínyi Miklós szerénységét, bizalmát és bátorságát, amellyel belefogott Zrínyi-Újvár építésébe, és korszerű gondolkodását is, amely tanulság a mának: Magyarország védelmét szövetségesekkel együtt érdemes megvalósítani. A tárlat november 18-ig látogatható a Hungária körúti campus II. épületében, a kari könyvtár folyosóján. ●

Szöveg: Pap Melinda, Tasi Tibor
Fotó: Szilágyi Dénes

70 éve kezdődtek a hortobágyi kitelepítések

Kónya-tanya (Zsáka Pirooska archívuma)

Egyebek mellett a hortobágyi kényszermunkatáborok és lakóik nyomába eredhet az, aki elolvassa Saád József műveit, amelyekből a szociológus egy-egy példányt adományozott Breuer Klára nemzetközi igazgató közreműködésével az NKE Központi Könyvtárának. Az ajándéknak különleges aktualitást ad, hogy ebben az évben van a hortobágyi és nagykunsági kitelepítések kezdetének 70. évfordulója, amely alkalmat adott a szerzővel való beszélgetésre.

● **Mi a kitelepítések rövid története?**

A legrövidebben összefoglalva: 1950. június 23-án éjjel a Jugoszláviával érintkező határövezetből 2446 személyt deportáltak családotól a hortobágyi és nagykunsági állami gazdaság majorjaiban kialakított kényszermunkatáborokba. Az ÁVH irányításával lebonyolított akció – két nappal a koreai háború kitörése előtt – a határ menti térség részleges kiürítéséhez kapcsolódott. 1950 nyarán reális esélye volt annak, hogy a Jugoszláviával ekkor már másfél éve folyó ún. kisháború „éles-be” fordul. A kitelepítések ezt követően – 1951–1952 folyamán a határon kívüli települések, vidéki városok „nemkívánatos” családrait is sújtva – Sztálin haláláig folytatódtak. A 12 alföldi táborba mintegy 8500 embert, 2500 családot zsúfoltak össze. Civil szervezetünk, a Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány – időben generációk történetére kitekintve – az ő életútjaik rekonstruálásával foglalkozik.

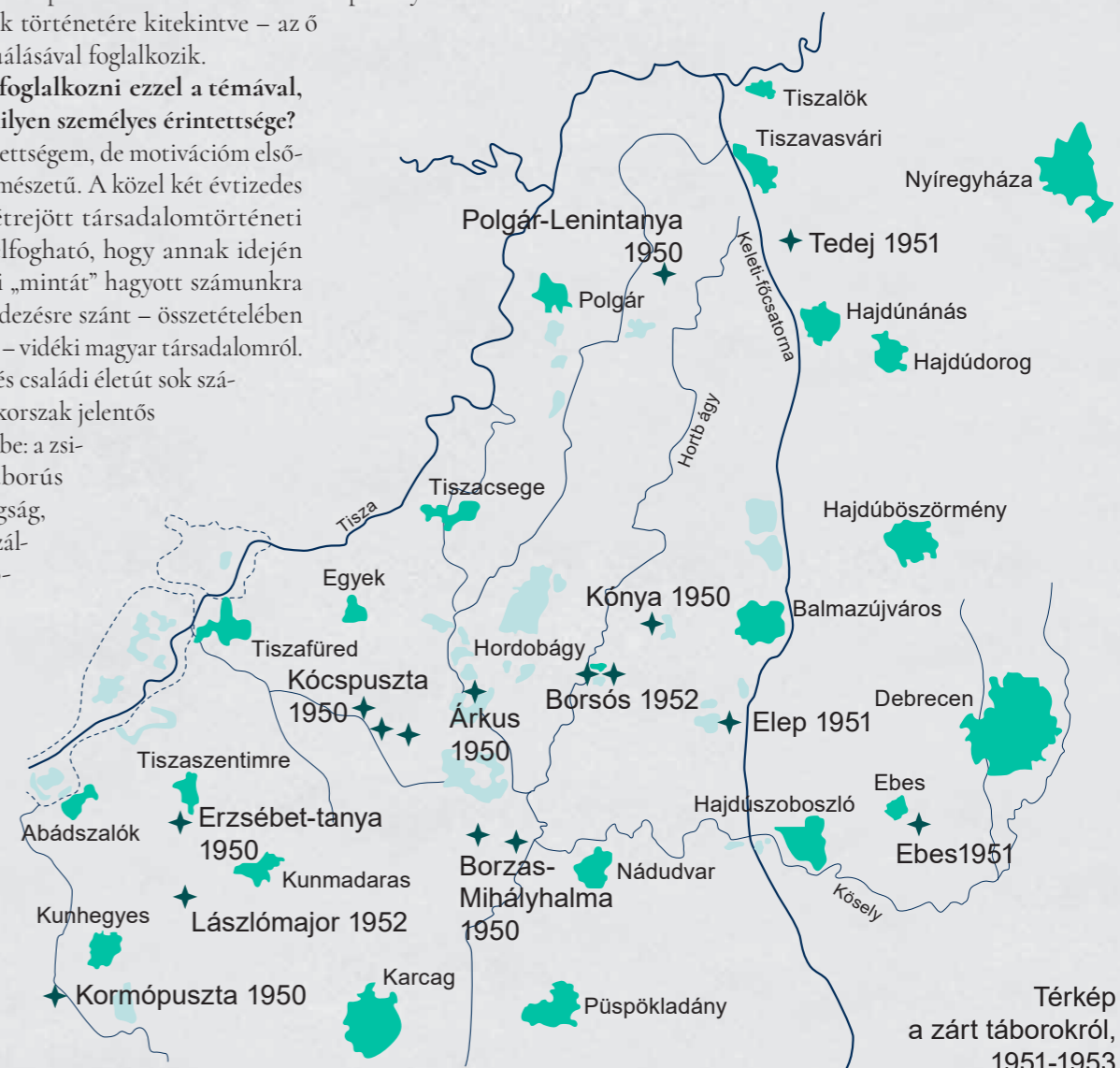
● **Miért kezdett foglalkozni ezzel a témával, van-e esetleg valamilyen személyes érintettsége?**

Van személyes érintettségem, de motivációm elsősorban szakmai természetű. A közel két évtizedes munkánk során létrejött társadalomtörténeti adatbázis úgy is felfogható, hogy annak idején az ÁVH statisztikai „mintát” hagyott számunkra a strukturális átrendezésre szánt – összetételében rendkívül heterogén – vidéki magyar társadalomról. A több ezer egyéni és családi életút sok szálon ágyazódik be a korszak jelentős történeti eseményeibe: a zsidódeportálás, a háborús veszteség, a hadifogság, a felszabadítás/megszállás, a háborús anomia, a málenkij robot, a listázások, a népbírósági

működés, az egyházüldözés, az áttelepítések, a Landflucht, a munkaszolgálat, a rabmunkáltatás, a kuláknyomorgatás mindennapjaiba.

● **Milyen kutatásokat végzett, hogyan nyúlt ehhez a témához?**

A kutatásokat aktív koromban tanítványaim bevonásával végeztem, az utóbbi nyolc évben szociológus feleségemmel, Nagy Máriával folytattuk azt. Az év naposabb felében főleg terepmunkát végzünk a kitelepítések – 550 körüli települést érintő – merítőbázisain és célterületein: a Hortobágyon és a Nagykunságban. A november és április közötti hónapokban pedig főleg levéltárakban, könyvtárakban és otthon dolgozunk. »

Térkép a zárt táborokról, 1951-1953

Az egyik hortobágyi juhohidály, ahol a családok "szállása" volt (Harvany Lajos Múzeum - Tóthné Kardos Katalin felvétele)

Az idén a pandémia miatt kissé felborult kutatás menete honlapunkon (www.telepesek.hu) 2004 óta hónapról hónapra követhető.

● **Milyen eredmények születtek és kutatásai kapcsán milyen üzenetet lehet megfogalmazni a tudós- és a hétköznapi társadalom felé?**

Munkánk legfontosabb hozama a 12 tábor nevével jelzett, 12 alkönyvtárba foglalt ismeretanyag: az előbb említett társadalomtörténeti adatbázis, fókuszában a táborigényes családok listákkal és a családokhoz, személyekhez kapcsolódó leíró ismeretek sokaságával. Ez közelebb vihet a birodalmi gyarmatosítottság keretei között folyó forradalmi társadalomátrendezés, a Rákosi-korszak mikrotörténeti megközelítésben felfejthető világához. És ami nagyon fontos: tovább építhető és többféle értelmezésre ad lehetőséget. Oldhatja a jelenlegi emlékezetpolitikát uraló szekértáboros beidegződöttségeket. Az, hogy Horthy Miklós és Kádár János között is van egy névhez köthető, másfél évtizedre tehető korszak, az csak az utóbbi években kezd rögzülni a szakmai közösségek számára. Munkánknak vannak praktikus hozamai is: meg-megkeresnek minket például kitelepítettek unokái, dédunokái, akik többet szeretnének tudni arról, hogy mi történt elődeikkel, hol találhatnának róluk levéltári anyagot, mi mit tudunk róluk. Ilyenkor persze mi is megkérdezzük: ők mit tudnak családjukról, van-e a birtokukban kortörténeti jelentőségű dokumentum. Az utóbbi években mintha élénkülne a családok iránti személyes indíttatás érdeklődés.

● **Mi lehet a jövője a felhalmozott adatvagyonnak?**

Kutatásaink lezárásához közeledve, ismerettárunk informatikai átdolgozása valamiféle „hortobágyi” Wikipédia-rendszer kiépítését jelenthetné. Ehhez azonban mi nem értünk, annak költségeit nem tudjuk vállalni, és a történelmi emlékezetet uraló

„sérelemi klíma” szokványos kliséi sem igazán ösztönzőek. Így munkánk eddigi hozamait alkalmasabb időkre borítékolva, az informatikai munka előkészítését igyekszünk befejezni.

● **Miért tartotta fontosnak, hogy a Nemzeti Községi Egyetemnek adományozzon műveiből?**

Bár megjelenésüket követően papíralapú munkáink könyvtári forgalomba kerültek, ott ma már nehezen vagy egyáltalán nem érhetők el. Alapítványunk felszámolásához közeledve, a nálunk még fellelhető példányokat igyekszünk kutatóhelyeken, oktatási intézményekben elhelyezni. Remélem, hogy az NKE-n is megtalálják használóikat.

● **Egy másik téma: az NKE oktatási épületében található egy Magyary emléktábla, a professzor életművét az egyetem kiemelkedően gondolja. Függetlenül attól, hogy ma a kitelepítések kutatásával foglalkozik, érdekes lenne tudni, hogy Magyarban mi fogta meg, miért írt róla könyvet?**

Még a múlt század hetvenes éveiben, a mesterük emlékét őrző, szellemiségét ápoló tanítványok révén kerültem Magyary Zoltán életművének közelébe. Hosszú interjúkat készítettem Kiss Istvánnal és Szaniszló Józseffel. Előbbi irányította a harmincas évek közepén a tatai közigazgatási mintajárásban lebonyolított empirikus kutatást. Akkoriban a Magyary által meghonosított tényfeltáró tanulmány, az angolszász területéről általa „behozott” fact finding study módszertana érdekelt. A magyar leíró társadalomkutatást uraló irodalmi szociografizálás korában a szakszerű állapotfelmérés jövőbe mutató irányzatnak mutatkozott. Jóval később újra elővettem Magyary műveit. Akkor már közigazgatástana és államelmélete érdekelt elsősorban. ●

Szöveg: Tasi Tibor

POKET

„Irodalommal a zsebedben” – akár ez (is) lehetne a mottója a Sztalker Csoport kezdeményezésének. A POKET Zsebkönyvek célja minőségi klasszikus és kortárs irodalom terjesztése az utazóközönség számára. Egy könyvsorozat, amelyben helyet kap Hrabal, Fitzgerald, de Esterházy, Karinthy vagy Szabó Magda is. A könyvek a város számos pontján megvásárolhatók a kihelyezett automatákból, de megrendelhetők online is.

Kezdetben hét, a város frekvenciált pontjain elhelyezett volt italaautomata látta el az olvasni vágyó tömegközlekedőket, mára több mint harminc helyen szerezhetik be országsszerte a rajongók az egyedi köteteket. A Sztalker Csoport és Vecsei H. Miklós által indított projekt célja elsősorban az olvasás népszerűsítése, de nem titkolt szándék, hogy a kis füzetméretű színes könyvek tulajdonosai egy közösség tagjaivá váljanak. A kötetek jól illeszkednek a mindennapokba: szó szerint bárhová, bármikor magunkkal vihetők, mert beférnek még a legkisebb zsebbe, begyűrhetők a strandtáskába, vagy akár elrejtethetők a legapróbb retikülben is. Nincs több kifogás az olvasás ellen, mert a POKET könnyebb és kisebb, mint bármelyik okostelefon, nem merül le, minden kötet más-más világba röpteti az olvasót. Ráadásul mindez elérhető áron, izléses kivitelben vásárolható meg, nem utolsósorban pedig minőségi irodalmat kínál az olvasótábornak. A Sztalker, a „képzelt társulat” ifj. Vidnyánszky Attila és Vecsei H. Miklós művészek által szerveződött, egyfajta gyűjtőhelyeként azoknak a fiatal alkotóknak, művészeknek, akik azonos irányvonalak mentén, közösen tervezik a jövőt. A névválasztás sem véletlen: „a sztalkerek kevésbé ismert és nemritkán veszélyes helyeket cserkésznek, kutatnak, az ilyen helyek ismerői és rajongói, és az ilyen utakon kísérnek, vezetnek másokat...”, Andrej Tarkovszkij *Sztalker* című filmjének és az azonos nevű beregszászi fesztiválnak az eszmeiségét tovább vinni hivatott fiatalok és örök fiatalok. Feldolgozásai között megtalálhatók klasszikusok (például *Liliomfi*, *Rómeó és Júlia*, *Ahogy tetszik*) és kortárs alkotások is (például *Mondjad Atikám*), de szerveznek fiataloknak különböző foglalkozásokat a Sztalker Suli kezdeményezés keretében. Sokrétű, színes és érdekes csapat, akikbe lépten-nyomon belebotlik a nagyérdemű, ha picit is nyitott az (alternatív) kultúra iránt, és kíváncsi egy kísérleti, nem hétköznapi világra.

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Egy kis Kína Budapesten

Budapest egy kevesek által ismert helye a Monori Center és a kőbányai kínai negyed. Egy igazi „kicsi Kína”: a szemfülesek egy csodás új világot ismerhetnek meg, s nem kell több tíz órát utazni ahhoz sem, hogy felfedezzék a kelet-ázsiai ország ízeit, szokásait és a kínaiak sajátos vendégszeretetét.

A Mázsa tér környékén, az 1-es villamos és Kőbánya között üzletek, templomok, éttermek, ügyvédi irodák, orvosi rendelők és szórakozóhelyek tömkelege nőtte ki magát az évtizedek alatt, otthonos hangulatot adva az itt élő kínai közösségnek. Az 1930-as évek nyitási politikájának hatására tömegek indultak meg Kínából külföldre, mert az új pártvezetés úgy vélte, hogy ha többen lesznek külföldön, több pénzt utalnak majd haza a családjaiknak is. Az 1980-as évekre Magyarország is az egyik úti céljává vált a szerencsét próbálni vágyóknak, majd a rendszerváltást követő években (a vízummentesség időszakában) egyre többen érkeztek hazánkba, nagyrészt kiskereskedők, akik hozzájárultak a szocialista érárt követő évek áruhiányának pótlásához. Később a Tienanmen téri forradalom megtorlása elől menekülők, majd 2013-tól az akkor bevezetett letelepedési kötvénynek köszönhetően még többen érkeztek új életet kezdeni Magyarországra.

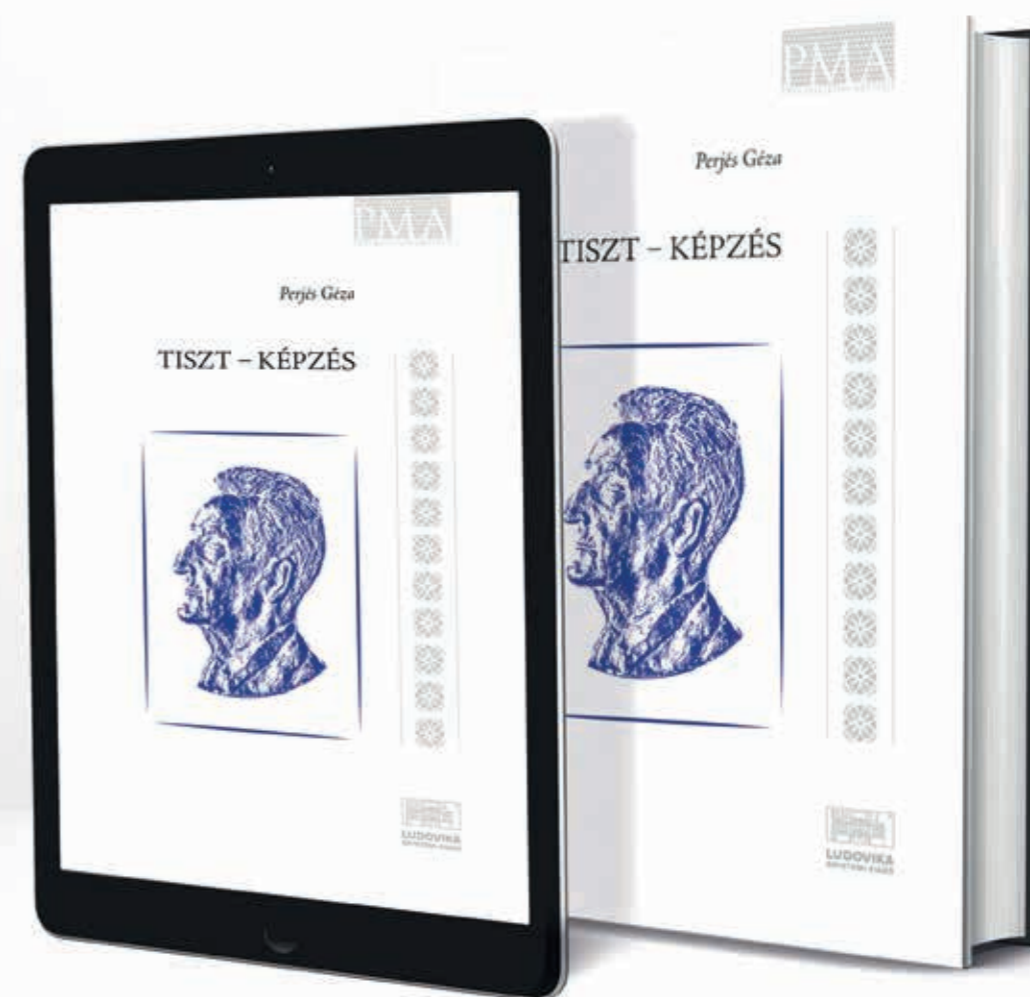
Budapesten a kőbányai kerületben, valamint a rendszerváltást követően a Mázsa téren és környékén kezdtek letelepedni az ide érkező családok.

Ügyvédi iroda, orvosi rendelő, bevásárlóközpont, cukrászdák, éttermek és karaokebár várja az itt élő kínaiakat, de már a kíváncsiskodó magyarokon sem lepődnek meg a „helyiek”. Az egyik legkülönlegesebb hely a Wanhao étterem, amelynek felső szintjén egyedi, a giccs határát súroló karaokeszobák találhatóak. A szupermarketekben pedig minden megtalálható, amire az embernek csak szüksége lehet: (kínai) fagyasztott portéka, fűszerek a világ (és Kína) minden tájáról, ruhák, cipők, táskák, mindenféle csecsebecse. Végül érdemes betérni a helyi kisebb „éttermekbe” (jobb szó talán rájuk a kifőzde), ahol bár csak részben van magyar étlap és az ott dolgozók sem beszélnek magyarul (vagy angolul), képekkel és mutogatással nagyon finom és autentikus ételek kóstolhatók. Többek között igazi pekingi kacsa, kínai húsos tászkácskát (Jiaozi) és zöldseséges gőzgombócot (Baozi) is megkóstolhatnak az érdeklődők.

Szöveg: Zavodnyik Blanka

TISZT – KÉPZÉS

A kötetben közreadott két mű a 20. század második felének legnagyobb hatású magyar hadtörténésze, Perjés Géza hagyatékából került elő, felbukkanásuk tudománytörténeti szenzáció. A Ludovika Akadémián folyt képzés tapasztalati ismeretanyaga, a tiszti hivatás tradicionalista felfogása melletti tudományos érvek időtállósága mindkettőt rendkívüli értékűvé teszi napjaink hadtudománya számára is.

A Ludovika Egyetemi Kiadó tudományos ismeretterjesztő podcastcsatornája

**LUDOVIKA
PODCAST**

tudomány mindenkinek

tudományos és közpolitikai kérdések közérthetően

*„Azt szeretném elérni,
hogy (...) az egyetemi kollégák,
oktatók és kutatók minél szélesebb kört
legyenek képesek megszólítani”*

(Koltay András, az NKE rektora)

Podcastcsatornánkat
követheti **SoundCloudon**, **Spotify-on**
és **YouTube-on**.

www.ludovika.hu